

Terms and Conditions of Use of Digitised Theses from Trinity College Library Dublin

Copyright statement

All material supplied by Trinity College Library is protected by copyright (under the Copyright and Related Rights Act, 2000 as amended) and other relevant Intellectual Property Rights. By accessing and using a Digitised Thesis from Trinity College Library you acknowledge that all Intellectual Property Rights in any Works supplied are the sole and exclusive property of the copyright and/or other IPR holder. Specific copyright holders may not be explicitly identified. Use of materials from other sources within a thesis should not be construed as a claim over them.

A non-exclusive, non-transferable licence is hereby granted to those using or reproducing, in whole or in part, the material for valid purposes, providing the copyright owners are acknowledged using the normal conventions. Where specific permission to use material is required, this is identified and such permission must be sought from the copyright holder or agency cited.

Liability statement

By using a Digitised Thesis, I accept that Trinity College Dublin bears no legal responsibility for the accuracy, legality or comprehensiveness of materials contained within the thesis, and that Trinity College Dublin accepts no liability for indirect, consequential, or incidental, damages or losses arising from use of the thesis for whatever reason. Information located in a thesis may be subject to specific use constraints, details of which may not be explicitly described. It is the responsibility of potential and actual users to be aware of such constraints and to abide by them. By making use of material from a digitised thesis, you accept these copyright and disclaimer provisions. Where it is brought to the attention of Trinity College Library that there may be a breach of copyright or other restraint, it is the policy to withdraw or take down access to a thesis while the issue is being resolved.

Access Agreement

By using a Digitised Thesis from Trinity College Library you are bound by the following Terms & Conditions. Please read them carefully.

I have read and I understand the following statement: All material supplied via a Digitised Thesis from Trinity College Library is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of a thesis is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or for educational purposes in electronic or print form providing the copyright owners are acknowledged using the normal conventions. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone. This copy has been supplied on the understanding that it is copyright material and that no quotation from the thesis may be published without proper acknowledgement.

**LOST LETTERS:
TRANSLATING MILAN KUNDERA'S
CZECH FICTION**

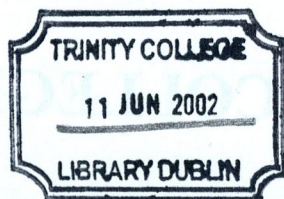
TWO VOLUMES: VOLUME II

MICHELLE WOODS

PhD

TRINITY COLLEGE DUBLIN

2002

Tesis
6829.2

TABLE OF CONTENTS

Volume II

Preface	ii
Appendices: Introduction	1
Appendices: Chapter One	4
Appendices: Chapter Two	15
Appendices: Chapter Three	33
Appendices: Chapter Four	49

PREFACE

These appendices are designed to provide additional material to consolidate arguments made in the main body of the thesis. In the appendices to Chapters One, Two, Three and Four, I have provided evidence that Kundera altered material in sections of the novels which are not considered in detail in the main body of the thesis. My intention is that these appendices show that Kundera's alterations to the Czech editions were systematic throughout the entirety of the works considered. These could be the basis for further analysis of the material not considered in the main body of the thesis. I have not provided an Appendix for Chapter Five, because Kundera has not yet published revised Czech editions of either of the two novels analyzed in it.

APPENDICES: INTRODUCTION

APPENDICES: INTRODUCTION

APPENDIX ONE

KUNDERA'S PUBLISHED WORK IN CZECH, FRENCH AND ENGLISH:

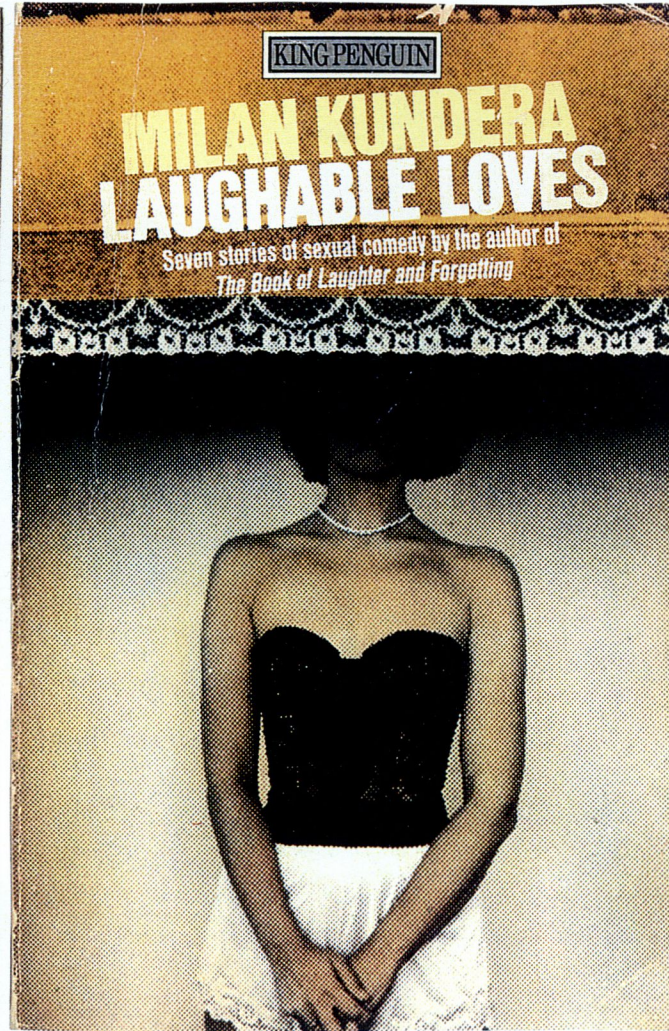
[I have indicated in bold those works which are currently in print in the Czech Republic]

Czech	French	English
1953 Člověk zahrada širá		
1955 Poslední máj		
1957 Monology		
1960 Umění románu		
1962 Majitelé klíčů	1969 Les propriétaires des clés	
1963 Směšné lásky: Tři melancholické anekdoty		
1965 Druhý sešit směšných lásek		
1967 Žert	1968 La plaisanterie	1969 The Joke
1968 Třetí sešit směšných lásek		
1968 Dvě uši, dvě svatby (Ptákovina)		
1970 Směšné lásky	1970 Risible amours	1974 Laughable Loves
1979 Život je jinde	1973 La vie est ailleurs	1976 Life is Elsewhere
1979 Valčík na rozloučenou	1976 La valse aux adieux	1976 The Farewell Party
1981 Kniha smíchu a zapomnění	1979 Le livre du rire et de l'oubli	1980 The Book of Laughter and Forgetting
1992 Jakub a jeho pán	1981 Jacques et son maître	1986 Jacques and His Master
1985 Nesnesitelná lehkost bytí	1984 L'insoutenable légèreté de l'être	1984 The Unbearable Lightness of Being
	1986 L'art du roman	1986 The Art of the Novel
1993 Nesmrtelnost	1990 L'immortalité	1991 Immortality
	1993 Les testaments trahis	1995 Testaments Betrayed
	1995 La lenteur	1996 Slowness
	1997 L'identité	1998 Identity

APPENDIX TWO

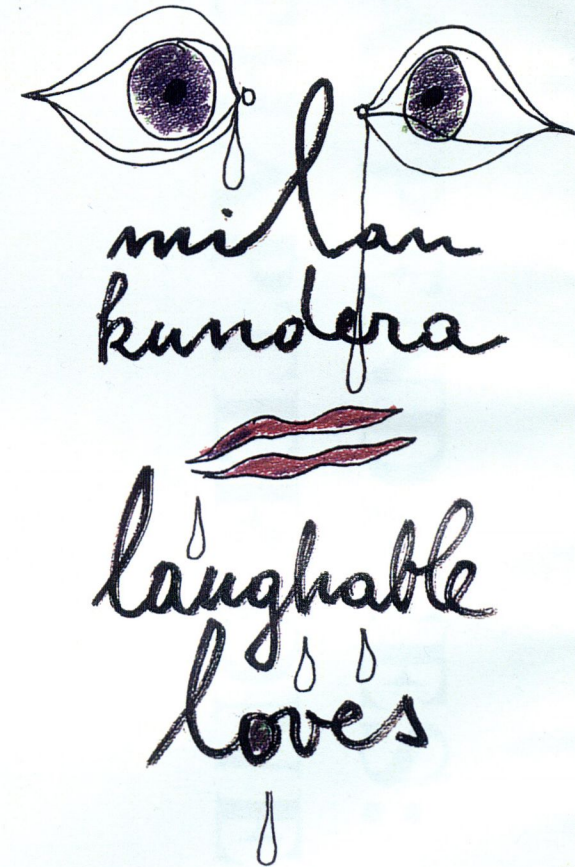

Laughable Loves (New York: Penguin, 1985)
Illustration: Neil Stuart and Bill Longcore

Laughable Loves (Harmondsworth: Penguin, 1987)
Illustration: Andrzej Klimowski

'Centred on the funny/sad paradoxes of love and sexuality.
Fine and moving.' *MAIL ON SUNDAY*

Laughable Loves (London: Faber and Faber, 1999)
Illustration: Milan Kundera

APPENDICES: CHAPTER ONE

APPENDICES: CHAPTER ONE

APPENDIX ONE

A. CHANGES TO REMAINING STORIES IN 1966 EDITION OF DRUHÝ SEŠIT SMĚŠNÝCH LÁSEK:

[All page numbers are the same in both the 1965 and 1966 editions unless otherwise indicated]

‘Zvěstovatel’ 1965-1966

- 33-4 ... takže Tříška (i když sám samozřejmě nekřičel, neboť se to přičilo jeho mírně povaze) vyletěl pro výstrahu z fakulty.
... takže Tříška (i když sám samozřejmě nekřičel, neboť se to přičilo jeho mírně povaze) byl *označen*, vyletěl pro výstrahu z fakulty.
- 34 Když mne později v mém životě potkávala také různá příkoří kádrového charakteru ...
Když mne později v mém životě potkávala též podobná příkoří (udávání a ozačování) ...
- 34 ... nemůžu při tom přece ležet v posteli.
... nemůžu při tom přece mít červený nos.
- 42 Tato zprostředkovanost zážitku neubírala mu však zřejmě nic na intenzitě ...
Zprostředkovanost neubírala však zážitku zřejmě nic na intenzitě ...
- 43 Copak ty nebudeš poslouchat?
Copak vy nebudete poslouchat?
- 43 A kde ho máš?
A kdo ho máte?
- 43 Tak víš co, svezu tě ve čtyři domů a dáš mi ho ...
Tak víte co, svezu vás ve čtyři domů a dáte mi ho ...
- 47 ... nějaká krátká tyčka nebo těsně svinutý pánský deštník.
... nějaká krátká tyčka nebo těsně svinutý deštník.
- 50 Svobodné mne děsily hrozbou těhotenství, vdané hrozbou nevlídných manželů. Jakou léčku musí pak pro mne skrývat tahleta žena poslaná Třískou!
Svobodné mne děsily hrozbou těhotenství, vdané hrozbou nevlídných manželů, a nejvíc jsem se bál zamilovaných: jejich nevypočitatelných činů, jejich bezohlednosti, citem posvěcené. Ach ano, jsou asi všechny proti těm, jež má pro mne bezpochyby uchystány tahleta žena poslaná Třískou?
- 50 Nejvíce jsem se děsil té podezřelé obětavosti ...
Nejvíc mne zarážela ta podezřelá obětavost ...
- 50 ... je vlastně zcela nevysvětlitelná.
... je vlastně málo vysvětlitelná.
- 50 Co když je Slovenka vdaná a odhalení naší schůzky by znamenalo skandál? Co když mne chce někdo takovým skandálem znemožnit? Anebo – co horšího – přimět k tomu, abych se dal do služeb toho někoho a sám takhle čekal na jiné nevinné lidi? ...
Co když je Slovenka vdaná a odhalení naší schůzky má znamenat skandál? Co když mne někdo chce takovým skandálem *označit*? Anebo – co horšího – přimět k tomu, abych se dal do služeb těch, co se zabývají označováním jiných, a sám pak takhle musel čekat na nevinné lidi?
...

- 51 ... jenomže jsem nemohl nijak zapomenout na Slovenčiny nohy. Začal jsem si vyčítat svou zbabělost a kladl jsem si tyto otázky...
... jenomže jsem nemohl nijak zapomenout na Slovenčiny nohy.
Začal jsem si vyčítat svou zbabělost a kladl jsem si tyto otázky...
- 52/53 ... díval jsem se oknem, jak mívá dům za domem.
... díval jsem se oknem, jak pozvolna mívá dům za domem.
- 53 ... když mi primář toho dne několikrát říkal, jak mu záleží, abych na tu májovou komisi chodil?
... když mi primář toho dne několikrát kladl na srdce abych na májovou komisi chodil?
- 53 ... když jsem ho pozoroval krátkozrakýma očima tohoto klamavého, jevového světa ...
... když jsem ho pozoroval krátkozrakýma očima tohoto klamavého světa ...
- 55 ... byl veřejným činitelem a urážka veřejného činitele je vysoce trestná.
... byl veřejným činitelem a urážka veřejného činitele je v naší zemi vysoce trestná.
- 55 ... až by na mně vynutil nějakou reakci?
... až by na mně vynutil nějakou reakci?

‘Falešný autostop’ 1965-1966

[All page numbers are the same in both the 1965 and 1966 editions unless otherwise indicated]

- 57 Mladík vzal za jízdy dívku kolem ramen ...
Mladík chytil za jízdy dívku kolem ramene ...
- 57 ... má v sobě kromě své nepohodlnosti i cosi dojemného.
... má v sobě kromě nepohodlnosti i cosi dojemného.
- 57 ... mladík zahlédl vpravo tabuli, která oznamovala (černou kresbou pumpy), že benzínová stanice je vzdálena pět set metrů.
... mladík zahlédl vpravo tabuli, která oznamovala černou kresbou pumpy, že benzínová stanice je vzdálena pět set metrů.
- 57 ... protože u pumpy stál objemný vůz ...
... protože před ním stál objemný vůz ...
- 60 Řidič se naklonil k okénku, vytočil ho dolů ...
Mladík se naklonil k okénku, vytočil je dolů ...
- 60 ... a koketně se na mladíka usmála.
... a koketně se na něho usmála.
- 60 Dívka usedla a muž rozjel auto.
Dívka usedla a auto se rozjelo.
- 62 ... její vzdorovitá tvář zdála se mu být plná křeči; pocítil k dívce podivnou lítost ...
... její vzdorovitá tvář zdála se mu být plná křeče; pocítil k dívce lítost ...
- 62 ... muže odstrčila z žárlivého vzteku ...
... mladíka odstrčila z žárlivého vzteku ...
- 65 Byl s tím vším smířen, přesto ho však občas přepadla hrozná představa silnice ...
Byl s tím vším smířen, přesto ho však občas přepadala hrozná představa silnice ...
- 66 Bylo tu několik rozkopaných ulic (jak už jsme si na ně v našich městech zvykli), takže jízda do hotelu, i když byl (jak všichni dotazovaní tvrdili) zcela blízko ...

Bylo tu několik rozkopaných ulic, takže jízda do hotelu, i když byl, jak všichni dotazováni tvrdili, zcela blízko ...

- 67 ... čekávají na muže v jeho autě ...
... čekávají na mladíka v jeho autě ...
- 67 ... je tentokrát ona ...
... je nyní ona ...
- 68 ... to nejsou *jen slova* ...
... to nejsou *jen slova* ...
- 71 ... byl život bez studu ...
... byl život beze studu ...
- 71 ... je hezká a pěkně roslá (byla přece normální žena) ...
... je hezká a pěkně roslá ...
- 76 ... když se před mladíkem svlékala (a nemohla se krýt tmou), to všechno bylo pryč.
... když se před mladíkem svlékala a nemohla se krýt tmou, to všechno bylo pryč.
- 76 Stála tu před ním sebevědomá, drzá, osvětlená a překvapená tím, kde najednou objevila dosud neznámá gesta pomalého, dráždivého svlékání.
Stála tu před ním sebevědomá, drzá, osvětlená a překvapená tím, kde najednou objevila dotud neznámá gesta pomalého, dráždivého svlékání.
- 77 ... salutovala jako voják a zase se kroutila v bocích ...
... salutovala a zase se kroutila v bocích ...
- 77-8 ... sklouzl pod její nohou ubrus ...
... sklouzl pod nohou ubrus ...
- 78 Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale jednolitá ...
Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale soustředěná ...
- 78 Bylo to nyní právě to, čeho se dívka celý život nejvíce děsila ...
Bylo to nyní právě to, čeho se dívka celý život nejvíc děsila ...

B. CHANGES TO REMAINING STORIES IN THE 1970 EDITION OF SMĚŠNÉ LÁSKY:

[Kundera removed 'Sestřičko mých sestřiček' and 'Zvěstovatel' in this edition of the collection. Page numbers from the 1966 edition of Druhý sešit směšných lásek and 1970 edition of Směšné lásky]

Falešný autostop 1966-1970

- 62/77 ... mladíka odstrčila z žárlivého vzteku ...
... muže odstrčila z žárlivého vzteku ...
- 64/78 Dívka vklouzla do té pitomé románové postavičky s lehkostí, která ji samu vzápětí překvapila a okouzila.
A tak jeli a vedli řeči; cizí řidič a cizí stopařka.
Dívka vklouzla do té pitomé románové postavičky s lehkostí, která ji samu vzápětí překvapila a okouzila.
- 65/79 "Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.
"Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
A tak jeli a vedli řeči; cizí řidič a cizí stopařka.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.

- 66/80 Bylo tu několik rozkopaných ulic, takže jízda do hotelu, i když byl, jak všichni dotazovaní tvrdili, zcela blízko ...
Bylo tu několik rozkopaných ulic (jak už jsme si na ně v našich městech zvykli), takže jízda do hotelu, i když byl (jak všichni dotazovaní tvrdili) zcela blízko ...
- 67/80 ... čekávají na mladíka v jeho autě ...
... čekávají na muže v jeho autě ...
- 70/82 ... je to jen jeho dívka sama, nikdo jiný.
... je to jen jeho dívka, sama, nikdo jiný.
- 70/82 ... ba vlastně ona ho teprve učinila *tělem* ...
... ba vlastně ona ho teprve učinila tělem ...
- 75/85 ... skutečná dívka stojí teď před ním a je beznadějně *jiná*, beznadějně *cizí*, beznadějně *mnohoznačná*. Nenáviděl ji.
... skutečná dívka stojí teď před ním a je beznadějně *cizí*, beznadějně *mnohoznačná*. Nenáviděl ji.
- 76/86 ... když se před mladíkem slvěkala a nemohla se krýt tmou, to všechno bylo pryč.
... když se před mladíkem slvěkala (a nemohla se krýt tmou), to všechno bylo pryč.
- 76/86 Stála tu před ním sebevědomá, drzá, osvětlená a překvapená tím, kde najednou objevila dotud neznámá gesta pomalého, dráždivého svlékání.
Stála tu před ním sebevědomá, drzá, osvětlená a překvapená tím, kde najednou objevila dosud neznámá gesta pomalého, dráždivého svlékání.
- 76/86 ... muž k ní teď musí přistoupit ...
... mladík k ní teď musí přistoupit ...
- 77-8/87 ... sklouzl pod nohou ubrus ...
... sklouzl pod její nohou ubrus ...
- 78/87-8 Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale soustředěná ...
Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale jednolitá ...
- 78/88 Bylo to nyní právě to, čeho se dívka celý život nejvíc děsila ...
Bylo to nyní právě to, čeho se dívka celý život nejvíce děsila ...

[Page numbers from the 1968 edition of *Třetí sešit směšných lásek* and 1970 edition of *Směšné lásky*]

At' ustoupí staří mrtví mladým mrtvým 1968-1970

- 9/91 ... zde mohl projevit, kdo je, zde mohl prokázat svou bohatost ...
... zde mohl prokázat svou bohatost ...
- 17/96 Snažil si potom představit ...
Snažil se potom představit si ...
- 17/96 ... tisíckrát se ji snažil představit uprostřed tělesné lásky ...
... tisíckrát se snažil představit si ji uprostřed tělesné lásky ...
- 20/98 ... jak se nad ním tyčil její pohybující stín ...
... jak se nad ním tyčil její pohybující se stín ...

Symposion 1968-1970

- 42/114 ... jak stojí opřen o platan (krásný a chlapecký) a nonšalantně kouří.
... jak stojí (krásný a chlapecký) opřen o platan a nonšalantně kouří.

60/127 Alžběta byla přitom zralá žena ...
Alžběta je přitom zralá žena ...

61/127 A vzpomeňte si na ten její striptýz, jen si vzpomeňte, jak ho prožívala! To víte, že je to exhibicionistka a že exhibicionismus je jen smutná erotická náhražka, ale i ta jí byla dopřána zase jen v náhražce předstírání.
A vzpomeňte si na ten její striptýz, jen si vzpomeňte, jak ho prožívala!

68/132 ... ale věnujete ji ...
... ale věnujete jej ...

Eduard a bůh 1968-1970

79/138 ... v tomto smyslu na něm naopak téměř lpěl ...
... v tomto smyslu na něm naopak lpěl ...

79/138 ... odsouvala ruku ...
... odsunula ruku ...

Doktor Havel po deseti letech 1968-1970

121/165 ... jenž je prý na ni podoben.
... jenž je jí prý podoben.

123/167 ... ale ty jsou zajímavé přece jen spíš pro odborníky ...
... ale ty jsou přece jen spíš pro odborníky ...

128-9/ 170 Poručil k masu láhev červeného vína a srdečně ho pobízel, aby pil.
A mladík pohnut vínem učinil další pokus stát se hodným mistrový přízně ...
Poručil k masu láhev červeného vína, takže mladík pobídnut vínem, učinil další pokus stát se hodným mistrový přízně ...

132/172 Vysvětlil jí, že tu bydlí sám ...
Vysvětlil jí, že bydlí sám ...

137/175 ... Mladík si pamatuje přesně ...
... mladík si pamatuje přesně ...

APPENDIX TWO

A. SENTENCES OMITTED IN ŽERT (SECTION FOUR) BETWEEN 1967 AND 1968:

[Page numbers from 1967 and 1968 editions]

- 124/118 Thomas Mann si klidně sáhne přes několik staletí středověkému Faustovi.
125/119 I největší modernisté.
125//119 Ukázat, že jsme Slované. Že máme starou lidovou kulturu.
126/120 Že pojede.
131/124 Ta doba měla taky svou mezinárodnost!
132/125 Je hodný.
132/125 Spal bych špatně.
132/126 Dělal ji otec mého otce. Je z hrubého, letmo opracovaného dřeva. Z dvou prkének a čtyř kolíků.
133/126 Nenáviděná spása.
133/126 Na obědy, na večere.
133/127 Od těch, co mají jméno.
134/127 Lnul k mamince.
134/128 Pro Ludvíkovy komunistické názory jsme neměli příliš mnoho porozumění. Přesto jsme však byli ochotni mu je odpouštět jako zajímavou výstřednost.

- 134/128 Ještě téhož dne odevzdal Ludvík na počest své dospělosti na okresním sekretariátu přihlášku do strany.
- 135/128 Jezdíval jsem na sobotu a neděli domů. Za tatínkem a za kapelou.
- 135/128 Nikdo z nás nebyl komunista
- 140/133 A ty představy mne obklopují a zalidňují moji samotu.
- 141/134 Mají svůj důvod, proč tu jsou. Jsou mezi námi doma. A naopak.
- 141/134 Není netrpělivý.
- 142/135 Zalykal jsem se soucitem a bylo mi v něm tak dobře, že jsem si přál, aby ta chvíle neodcházela. Aby zůstala. Aby prosákla vše, co mezi námi bude.
- 146/139 A měl jsem ji právě proto nesmírně rád.
- 148/141 Všem to zatajila. V naprosté samotě žila se svou chorobou, která ji nakonec přivedla do nemocnice a na hřbitov.
- 149/142 Kučeravý anděl s prolhanou ratolestí míru.

B. PARTIAL OMISSIONS IN ŽERT (SECTION FOUR) 1967-1968:

[Page numbers from 1967 and 1968 editions. Material omitted in 1968 in bold.]

- 125/119 **Halas i Holan, Martinů, i Emil Filla. Všichni putovali pokorně** k lidovému umění.
- 126/119 Když jde o krk, má to i svoje přednosti. Člověk prohlédá k jádru **tam, kde předtím viděl jen neprůhlednou skořápku.**
- 132/125 Je teplá noc **a je vidět hvězdy.**
- 141/134 **Měl jsem rád** i hudební vědu.

C. ALTERED SENTENCES IN ŽERT (SECTION FOUR) 1967-1968:

[Page numbers from 1967 and 1968 editions]

- 124/118 Měl sice též svou starou minulost, velkou kulturu, ale ta byla od něho oddělena příkopem dvou set let, kdy už česky nemluvila šlechta ani měšťané. Čeština se stáhla z měst na venkov a patřila jen negramotným.
Měl sice též svou velkou minulost, ale ta byla od něho oddělena příkopem dvou set let, kdy se čeština stáhla z měst na venkov a patřila jen negramotným.
- 134/127 Hráli jsme pak v džezu spolu, a když za námi přišel doktor Bláha a útočil na naše vlastenectví, šli jsme společně do cimbálové kapely.
Hráli jsme pak v džezu spolu, a spolu jsme šli i do cimbálové kapely.
- 148/141 Když byla mrtva, rozhořel se v Kouteckých znovu plamen příbuzenské lásky. Ujali se mrtvého těla nemilované švagrové a prohlásili je za své.
Když zemřela ujali se Koutečtí mrtvého těla nemilované švagrové a prohlásili je za své.

D. SUBSTITUTIONS IN AND SMALL OMISSIONS FROM ŽERT (SECTION FOUR) 1967 – 1968:

[Page numbers from 1967 and 1968 editions]

- 119/113 růžiček ~ růží
- 127/121 citlivý ~ *citilivý*
- 130/123 hudební kultuře ~ hudbě
- 132/125 do zahrady ~ ven
- 134/127 Ludvík ~ omitted
- 140/134 věci ~ omitted
- 141/134 moje maminka ~ omitted
- 145/138 S bohem ~ Sbohem
- 147/140 má rohy ~ omitted
- 155/158 hnědého koně ~ koně

APPENDIX THREE

OMISSIONS FROM ŽERT (SECTION FOUR) 1968 – 1969:

[Page numbers from 1968 and 1969 editions]

131/141 Jsme na řadě!

APPENDIX FOUR

SUBSTITUTIONS IN/OMISSIONS FROM ŽERT (SECTION FOUR) 1969 – 1991:

[Page numbers from 1969 and 1991 editions]

125/127 SNB ~ policii

127/129 skromničkou ~ skromnou

135/137 tatínka~tatínka-zedníka

137/140 diktatury ~ teroru

140/142 primitivních neworleánských začátků ~ neworleánské polyfonie

145/146 Vlastička ~ Vlasta

149/150 bičíkem ~ bičičkem

156/157 zapomenuty ~ zapomenuti

158/159 školu ~ univerzitu

APPENDIX FIVE

ALTERATIONS IN REMAINING SECTIONS OF ŽERT 1967-1968:

[Page numbers from 1967 and 1968 editions]

Ludvík (Section One)

9/7 Vysvětlil jsem mu ...

Vysvětloval jsem mu ...

Helena (Section Two)

19/15 Nestydím se za to, jaká já jsem, nemohu být jiná, než jsem byla a jsem ...

Nestydím se za to, jaká já jsem, nemohu být jiná, než jsem vždycky byla ...

25/21 ... poznala jsem už chvastounů, co se umějí jen vytahovat ...

... poznala jsem už chvastounů, co se jen a jen vytahují ...

Ludvík (Section Three)

39/33 Cítil jsem, že moje obrana pozbyla jakýchkoli argumentů.

Cítil jsem, že moje obrana pozbyla účinných argumentů.

39/34 ... že za tím byla jen moje nálada a podobně.

... že za tím byla moje nálada a podobně.

40/34 ... protože jsem se snažil v té malé chvíli relativního klidu rozmyslit ...

... protože jsem se snažil v té malé chvíli relativního klidu rozmyslit si ...

46/40 ... že se se mnou sama už předtím rozešla.

... že se sama se mnou už předtím rozešla.

46/40 ... že se se mnou nebude vídat ...

... že se nebude se mnou vídat ...

84/79 ... a já jí musel vyhrnout sukni a sundat kalhotky a pořád jsem ji blbec ...
... a já jí musel vyhrnout sukni a sundat kalhotky a pořád jsem blbec ...

91/85 Její ústa, i když mne líbala dychtivě, přece jen zůstávala zamknutá ...
Její ústa, i když mne líbala dychtivě, přece jen zůstala zamknutá ...

92/86 Dokonce se mi to podařilo ...
Podařilo se mi to ...

94/89 ... ale kde už mezitím měla být připravena třetí řada běžců ...
... ale už mezitím měla být připravena třetí řada běžců ...

101/96 (rovněž můj dar)
(můj dar)

103/97 ... a přede mnou vystával najednou přesný a detailní obraz ...
... a vystával přede mnou najednou přesný a detailní obraz ...

111/106 ... bylo mi jedno, kam je namířený reflektor.
... bylo mi jedno, kam je namířen reflektor.

113/108 ... že po skončené vojně utekl přes hranice do Rakouska.
... že mu po skončené vojně podařilo utéci přes hranice do Rakouska.

113/108 ... ale svým osudem mi byl ze všech nejbližší ...
... ale podobou svého osudu mi byl ze všech nejbližší ...

114/109 ... jako kolektiv lidí, co zvedali jednomyslně ruce, a jako snad každý kolektiv lidí.
... jako kolektiv lidí v někdejší sále a jako snad každý kolektiv lidí.

Ludvík (Section Five)

185/175 ... protože jediné v něm se cítí jistá ...
... neboť jediné v něm se cítí jistá ...

Kostka (Section Six)

209/195 Nepečujte o zítřejší den, neboť zítřejší den pečovati bude o své věci.
Nepečujte o zítřejší den, zítřejší den pečovati bude o své věci.

211/197 Viděly ji kvečeru, jak se koupe v rybníku za vsí, přestože byl začátek listopadu a voda již velmi chladná. Když se někomu něco ztratilo, děti to hned přijímaly jako zprávu o její existenci.
Když se někomu něco ztratilo, hned to radostně přijímaly jako potvrzení její existenci. Viděly ji kvečeru, jak se koupe v rybníku za vsí, přestože byl začátek listopadu a voda již velmi chladná.

Ludvík – Jaroslav – Helena (Section Seven)

244/228 ... mé tělo nikdy na nic takového nepomyslelo ...
... mé tělo nikdy na nic takového nepomyslelo ...

245/228 ... člověk by vyl bezmoci ...
... člověk by vyl bezmocností ...

247/231 ... se smála a podávala výběřčímu na koni ...
... se smála a podávala jezdci (výběřčímu) ...

271/255 Ano, tak to je ...
Ano, tak jsem to náhle viděl ...

274/258 Vešli jsme dovnitř. Z tmavé chodby vedly dveře doprava; chlapec je otevřel; octli jsme se v nevlídné kanceláři ...
Vešli jsme dovnitř; octli jsme se v nevlídné kanceláři ...

APPENDIX SIX

ALTERATIONS IN REMAINING SECTIONS OF ŽERT 1968-1969:

[Page numbers from 1968 and 1969 editions]

Ludvík (Section Three)

- 49/51 ... a pokud mi docházely nějaké dopisy, tedy jen od maminky ...
... a pokud mi docházely nějaké dopisy, tedy od maminky ...
- 51/53 ...pochopil záhy, že jsem patřil do stejného tábora jako ti, kteří ho po únoru vyhodili z fakulty
...
...pochopil záhy, že jsem patřil do stejného tábora jako ti, kteří ho po Únoru vyhodili z fakulty
...
- 68/73 ... probíralo ji povinně na svých schůzkách tisíce mládežnických kroužků.
... probíralo ji povinně na svých schůzkách tisíce kroužků mládeže.
- 73/78 Nebylo v mých silách jí naznačit ...
Nebylo v mých silách jí přesvědčit ...
- 74/80 ... nebyly nijak exkluzivní ...
... nebyly nijak zvláštní ...
- 92/99 ... kdyby jeden a tentýž den ...
... kdyby jeden a týž den ...
- 102/110 ... a dostal se do ulice ...
... a přišel do ulice ...
- 105/113 ... že bude buď moje ...
... že buď bude moje ...
- 106/114 Nakonec (byla už velmi pozdní noc) jsem se přece jenom zvedl a šel.
Nakonec (byla už velmi pozdní noc) jsem se přece jenom oblékl a šel.

Ludvík (Section Five)

- 158/172 Abych nemusel odpovědět záporně na trochu nepříjemnou otázku, zatvářil jsem se překvapeně a zeptal se ho, jak se mu vede.
Abych nemusel odpovědět záporně na trochu nepříjemnou otázku, zeptal jsem se ho, jak se mu vede.
- 161/174 ... ale zejména pro jakousi psychickou anebo erotickou bezbrannost bez úspěchu zakrývanou sebevědomým způsobem řeči, pro její erotickou „danost napospas“.
... ale zejména pro jakousi psychickou anebo erotickou bezbrannost (bez úspěchu zakrývanou sebevědomým způsobem řeči), pro její erotickou „danost napospas“.

Kostka (Section Six)

- 195/213 Dostit' má den na svém trápení.

Dostit' má dnešek na svém trápení.

197/216 Jakýsi chlapec vzal na ta slova hroudu ...

Jakýsi chlapec vzal hroudu ...

Ludvík – Jaroslav – Helena (Section Seven)

225/246 ... zde nabízeli mléko, sýry, máslo, mléčné koktejly, jogurt a kyselou smetanu ...

... zde nabízeli mléko, sýry, máslo, jogurt a kyselou smetanu ...

260/284 ... a že mezi nimi svítí několik křiklavě žlutých slunečnic ...

... a že mezi nimi svítí několik žlutých slunečnic ...

276/302 ... protože byli zcela zaujati sami sebou, svými pivy, žvásty a urážkami ...

... protože byli zcela zaujati sami sebou, svými pivy, žvásty a nadávkami ...

276/302 ...že osud často končí daleko před smrtí, že moment konce osudu není totožný s momentem smrti, a že Jaroslavův osud je u konce.

...že osud často končí daleko před smrtí, a že Jaroslavův osud je u konce.

Other changes are made with regard to spelling : říct – říci pp.9/7, 20/16, 21/17, 45/39, 46/40, 239/223; tlouct – tlouci pp.61/55; konec konců – koneckonců, pp.207/193

APPENDICES: CHAPTER TWO

APPENDICES: CHAPTER TWO

APPENDIX ONE

A. SENTENCES OMITTED BY KUNDERA IN THE CZECH EDITIONS OF ŽERT 1967-1969, WHICH WERE PUBLISHED IN THE 1968 FRENCH TRANSLATION, BUT REMOVED IN KUNDERA'S 1980 REVISION:

[Page numbers from the 1968 and 1980 editions of La plaisanterie]

147/190 Par-delà les siècles, tranquillement Thomas Mann tend la main à un Faust médiéval.

158/200 A déjeuner, à dîner.

160/202 Ça me permettait de rentrer pour chaque week-end. Retrouver papa et l'orchestre.

B. SENTENCES OMITTED BY KUNDERA IN THE CZECH EDITIONS OF ŽERT 1967-1969, WHICH WERE PUBLISHED IN THE 1970 ENGLISH TRANSLATION, BUT REMOVED IN KUNDERA'S 1982 REVISION:

[All the following material appeared in the 1969 translation except that in bold. Page numbers from the 1970 and 1982 editions]:

125/110 Thomas Mann can calmly reach back through several centuries to the medieval Faust.

126/111 Even the greatest modernists.

126/111 To show that we were Slavs. That we had an ancient popular culture.

127/112 To take part in the Ride.

132/116 That period had its internationalism too!

133/117 He's a good boy.

133/117 I'd be sure to sleep badly.

133/117 It was made by my paternal grandfather out of coarse, hardly processed wood. From planks and four logs.

134/118 It was a salvation Ludvik hated.

134/118 For dinner and for supper.

135/118 The ones who were well known.

135/118 He doted on his mother.

136/119 This meant we didn't have very much sympathy for Ludvik's communistic views.

136/119 The very same day Ludvik, to celebrate his maturity, applied at the local secretariat to join the Party.

136/119 I used to go home at week-ends. To see father and to play in the group.

136/119 None of us were Communists.

140/122 At the ready!

143/124 And fantasies surround me and people my solitude.

143/124 They have good grounds for being here. They feel at home with us. And we with them.

143/124 And impatience.

144/125 I sobbed with sympathy and it made me feel so good that I wished the moment would never end. That it would last for ever. That it would percolate into everything between us.

149/129 For this very reason I loved her now more than anything else in the world.

152/132 She lived completely alone with her illness, which had finally brought her to the infirmary and so to the cemetery.

152/132 A curly-haired angel with his false garland of peace.

APPENDIX TWO:

MATERIAL FROM THE JAROSLAV SECTION WHICH WAS NOT TRANSLATED IN THE 1969 ENGLISH TRANSLATION:

[Page numbers from the 1967 Czech edition]:

- 119 To je *naše* jízda!
123 Svaz mládeže už mládež ničím nevábí, at' je tedy svěřeno pořádání. Jízdy jemu, aby byl přitažlivější! Výtěžku z Jízdy králů se kdysi používalo pro podporu jiných, méně výnosných folkloristických podniků, tentokrát at' prý připadne Svazu mládeže, který si ho využije po svém.
124 Debussy se může odvolat na rokokovou hudbu Couperinovu a Rameauovu, Couperin a Rameau na středověké trubadúry. Max Reger se může dovolávat Bacha, Bach starých německých polyfoniků. Thomas Mann si klidně sáhne přes několik staletí k středověkému Faustovi.
125 Jediný kmínek nepřetržité tradice.
125 Ad fontes.
126 Jsem vlnou a řekou zároveň. A je mi tak dobře.
127-131 Kdyby chtěl pochopit, jak je to zajímavé. Neumím si představit nic zajímavějšího. Nic napínavějšího.

Například toto. Hudební vědci dlouho tvrdili, že evropské lidové písně pocházejí z baroka. V zámeckých kapelách hrávali a zpívali venkovští hudebníci a ti pak přenášeli hudebnost zámecké kultury do lidového života. Takže prý lidová píseň vůbec není svébytný umělecký projev. Je odvozená z umělé hudby.

Lidové písně na území Čech jsou skutečně příbuzné s umělou barokní hudbou. Jenomže co bylo dřív? Slepice nebo vejce? Nevím, proč bychom měli dělat dlužníka právě jen z lidové písně.

Ale at' už si to bylo v Čechách jakkoli. Písně, které zpíváme na jižní Moravě, se z umělé hudby vysvětlit nedají ani při největší snaze. To nám bylo jasné na první pohled. Už třeba z hlediska tonality. Umělá barokní hudba byla psána v dur a moll. Naše písně se však zpívají v tóninách, o nichž se zámeckým kapelám ani nesnilo!

Třeba v lydiické. To je ta se zvětšenou kvartou. Vyvolá ve mně vždycky stesk po pradávných pastorálních idylách. Vidím pohanského Pana a slyším jeho píšťalu. Hle.

Barokní i klasicistická hudba ctila fanaticky spořádnost velké septimy. K tónice znala cestu jen přes ukázněný citlivý tón. Malé septimy, která kráčela zdola k tónice velkou sekundou, se děsila. A já mám v našich lidových písních rád právě tu malou septimu, at' už zní aiolsky, dóricky či mixolydicky. Pro její melancholii a zádumčivost. I proto, jak odmítá pošetile spěchat k základnímu tónu, kterým všechno končí, píseň i život:

Ale jsou písně v tóninách tak zvláštních, že je nelze pojmenovat jménem žádné z takzvaných církevních tónin. Stojím nad nimi docela v úžase.

Moravské písně jsou tónálně nepředstavitelně různé. Jejich myšlení bývá záhadné. Započnou mollově, končí durově, váhají mezi několika tóninami. Často, když je mám harmonizovat, nevím vůbec, jak mám jejich tóninu pochopit.

A jak jsou mnohoznačné tónálně, jsou mnohoznačné i rytmicky. Zejména ty netaneční, ty táhlé. Bartók jim říkal parlandové. Jejich rytmus se vlastně vůbec nedá zapsat do našeho notového systému. Anebo to řeknu jinak. Z hlediska našeho notového systému zpívají všichni lidoví zpěváci své písně rytmicky nepřesně a špatně.

Jak to vysvětlit? Leoš Janáček tvrdil, že ta složitost a nezachytitelnost rytmu je způsobena různými, okamžitými náladami pěvce. Záleží prý na tom, kde se zpívá, kdy se zpívá, v jaké náladě se zpívá. Lidový zpěvák prý svým zpěvem reaguje na barvu květů, na povětrnost i prostor krajiny.

Ale není to trochu moc poetický výklad? Už v prvním ročníku na univerzitě seznámil nás docent se svým experimentem. Nechal zpívat nezávisle na sobě několik různých lidových interpretů tutéž rytmicky nezachytitelnou píseň. Měřením na přesných elektronických přístrojích zjistil, že ji všichni zpívají zcela shodně.

Rytmická komplikovanost písní není tedy způsobena nepřesností, nedokonalostí nebo náladou zpěváka. Má své tajemné zákony. V určitém typu moravské taneční písně je například druhá polovina taktu vždycky o zlomek vteřiny delší než první. Ale jak v notách zachytit tuhle rytmickou složitost? Metrický systém umělé hudby spočívá na symetrii. Celá nota se dělí na

dvě půle, půlová na dvě čtvrtové, takt se dělí na dvě, tři, čtyři stejné doby. Ale co s taktem, který se dělí na dvě nestejně doby? Dnes je pro nás nejtěžším oříškem, jak vůbec zapsat do not původní rytmus moravských písní.

Ale ještě tvrdším oříškem je, odkud se vůbec tohleto složité rytmičné myšlení vzalo. Jeden badatel vystoupil s teorií, že táhlé písně se zpívaly původně při jízdě na koních. V jejich podivném rytmu zůstal prý otištěn koňský krok a jezdcův pohyb. Jiní považovali za pravděpodobnější vidět pramoderní těchto písní v pomalém, houpavém kroku, jímž korzovala mládež za večerů dědinou. Jiní zas v pomalém rytmu, jímž vesničané kosí travu ...

To všechno jsou možná jen domněnky. Jedno je ale jisté. Naše písně se nedají odvodit z barokní hudby. České snad ano. Snad. Naše určitě ne. Naše vlast se sice skládá ze tří zemí, z Čech, Moravy a Slovenska, ale hranice lidové kultury ji dělí na dvě půle: na Čechy se západní Moravou a na Slovensko s východní Moravou, kde je můj domov. V Čechách byla vyšší civilizační úroveň, větší styk měst s venkovem a vesničanů se zámek. Na východě byly také zámky. Ale venkov byl od nich svou primitivností mnohem víc oddělen. Venkované tu nechodili hrát do žádných zámeckých kapel. Ostatně zde, v kulturním pásmu Uher, zastávali funkci českých zámeckých kapel cikáni. Ale nehráli zemanům a baronům menuety a sarabandy italské školy. Hráli své čardáše a dumky, a to byly zase lidové písně, jen poněkud přetvořené sentimentální a ornamentální cikánskou interpretací.

V těchto podmínkách se mohly u nás uchovat lidové písně i z nejstarších dob. To je vysvětlení, proč jsou tak nesmírně různé. Pocházejí z různých fází svých dlouhých pomalých dějin. A tak, když stojíš tváří v tvář celé naší lidové hudební kultuře, je to, jako by před tebou tančila žena z Tišice a jedné noci a shazovala postupně závoj po závoji.

Hle. První závoj. Je z hrubé látky potištěné triviálními vzorci. To jsou nejmladší písně pocházející z posledních padesáti, sedmdesáti let. Přicházely k nám ze západu, z Čech. Přinášely je dechové kapely. Učitelé je učili ve škole zpívat naše děti. Jsou to většinou durové písně běžného západoevropského typu, jen trochu přizpůsobené naší rytmitice.

A druhý závoj. Ten je už mnohem pestřejší. To jsou písně maďarského původu. Provázely vpád maďarského jazyka do slovanských oblastí Uher. Cikánské kapely je šířily v devatenáctém století po celých Uhrách. Kdo by je neznal. Čardáše a verbuňky s příznačným synkopickým rytmem v kadenci.

Když tanečnice shodí tenhle závoj, objeví se další. Hle. To už jsou písně zdejšího slovanského obyvatelstva z osmnáctého a sedmnáctého století.

Ale ještě krásnější je čtvrtý závoj. To jsou ještě starší písně. Jejich věk sahá až do čtrnáctého století. Tehdy k nám putovali po hřbetech Karpat od východu a jihovýchodu Valaši. Pasterci. Jejich pastevecké a zbojnické písně nevědí nic o akordech a harmoniích. Jsou myšleny jen melodicky v systémech archaických tónin. Píšťaly a fujary daly zvláštní ráz jejich melodie.

A když spadne tenhle závoj, není už pod ním žádný jiný. Tanečnice tančí docela nahá. To jsou nejstarším systémem hudebního myšlení. Na systému čtyř tónů, systému tetrachordálním. Trávnice. Žňové písně. Písně nejužší spjaté s obřady patriarchální vesnice.

Béla Bartók ukázal, že v této nejstarší vrstvě podobají se sobě k nerozeznání písně slovenské, jihomoravské, maďarské a chorvatské. Když si v duchu představíš tuto zeměpisnou oblast, vynoří se ti před očima první velká slovanská říše z 9. století, Říše velkomoravská. Její hranice byly rozmetány před tisíci léty, a přesto v té nejstarší vrstvě lidových písní zůstaly dodnes otištěny!

Lidová píseň, nebo lidový obřad, to je tunel pod dějinami, v němž se zachovalo mnoha z toho, co nahoře dávno zničily války, revoluce i bezohledná civilizace. Je to tunel, kterým vidím daleko zpět. Vidím Rostislava i Svatopluka, první moravské knížata. Vidím starý slovanský svět.

Ale proč mluvit stále jen o slovanském světě? Ta doba měla taky svou mezinárodnost! Lámalí jsme si hlavu nad jedním záhadným textem lidové písně. Zpívá se v ní o chmelu v jakési nejasné souvislosti s vozem a kozou. Kdosi jede na koze, kdosi jede na voze. A chmel je vychvalován, že prý dělá nevěsty z panen. Ani lidoví zpěváci, kteří píseň zpívali, jejímu textu nerozuměli. Jen setrvačnost prastaré tradice uchovala v písní spojení slov, které už dávno ztratilo srozumitelnost. Nakonec se objevilo jediné možné vysvětlení: starořecká Dionýsova slavnost. Satyr na kozlu a bůh třímající tyrsos ovinutý chmelem.

Antika! Nemohl jsem tomu uvěřit! Ale potom jsem studoval na univerzitě dějiny hudebního myšlení. Hudební struktura našich nejstarších lidových písní je opravdu shodná s hudební strukturou antické hudby. Lydický, frygický a dórský tetrachord. Sestupné chápání stupnice, které považuje za základní tón horní tón, nikoli spodní, jak se tomu stane teprve ve

chvíli, kdy začne hudba myslet harmonicky. Naše nejstarší písně patří tedy do stejné epochy hudebního myšlení jako písně zpívané ve starém Řecku. Dochováá se nám v nich čas antiky!

Moravský malíř Úprka pozval kdysi na začátku století na Moravu sochaře Rodina.

Ukazoval mu také Jízdu králů. Rodin byl prý zcela u vytržení nad tou nádherou a zvolal: To je Hellas! O Rodinových sochách tu nikdo zbila neví, ale tenhle výrok zná každý. Všichni v něm ovšem vidí jen výraz obdivu. Ale já vím, že ten výrok má docela přesný význam!

136-137 Tam, kde byly jeho myšlenky příliš skicovité, přiskakovali jsme mu na pomoc. Vzpomínám si na svou vlastní úvahu. Mluvil jsem o evropské hudbě, jak se vyvíjela od dob baroka. Po údobí impresionismu byla již unavena sama sebou. Vyčerpala už téměř všechnu svoji mízu, jak pro své sonáty a symfonie, tak pro své odrhovačky. Proto na ni zapůsobil džez jako zázrak. Z jeho tisíciletých kořenů začala do sebe dychtivě sát čerstvou mízu. Džez učaroval nejen evropským vinárnám a tančírnám. Učaroval i Stravinskému, Honeggerovi, Milhaudovi, Martinů, kteří otevřeli své skladby jeho rytům. Ale pozor! Ve stejné době, vlastně ještě o desetiletí dřív vlila evropské hudbě do žil svou čerstvou a neunavenou krev i východoevropská lidová hudba. Z ní přece čerpal mladý Stravinskij, Janáček, Bartók a Enescu! Východoevropskou lidovou hudbu a džez postavil tedy do paralely sám vývoj evropské hudby. Jejich podíl na formování moderní vážné hudby 20. století byl rovnocenný. Jen s hudbou širokých vrstev to bylo jinak. Do ní se lidová hudba východní Evropy téměř neotiskla. Zde ovládl pole suverénně džez. A zde začíná tedy náš úkol. Hic Rhodus, hic salta!

137 Džez má svou zcela zvláštní melodiku, na niž je stále patrná původní šestitónová stupnice starých černošských zpěvů. Ale i naše lidová píseň má osobitou melodiku, tonálně dokonce mnohem různotvárnější. Džez má originální rytmiku, jejíž báječná složitost vyrostla na tisícileté kultuře afrických bubeníků a tamtamistů. Ale i naše hudba je rytmicky zcela svébytná. Konečně džez vyrůstá z principů improvizace. Ale i podivnuhodná souhra lidových hudců, kteří nikdy neznali noty, spočívá na improvizaci.

137 Neworleánskému džezu se ani nesnilo o harmoniích, jichž používá dnešní džez.

137 Lidová píseň vznikala jako krápník. Kapku po kapce se obalovala novými motivy a novými variantami. Předávali si ji z pokolení na pokolení a každý, kdo ji zpíval, k ní něco nového přidal.

138-139 Tento pocit se mi teď znovu vracel. Znovu a znovu jsem o tom uvažoval. Džez má své kořeny v Africe, svůj kmen v Americe. Naše hudba má své kořeny v hudebnosti evropské antiky. Jsme uchovatelé staré a vzácné hřivny. Všechno to bylo tak naprosto logické. Myšlenka zapadala do myšlenky. Slované přinášejí revoluci. S ní novou kolektivitu a nové bratrství. S ní nové umění, které bude žít v lidu a s lidmi tak jako kdysi staré vesnické písně. Veliká mise, kterou nás pověřila historie, nás chlapce kolem cimbálu, byla zároveň neuvěřitelná a zároveň i neuvěřitelně logická.

140-141 Vzpomínám dodnes, jak jsem šel tehdy z nádraží domů. Do naší vsi těsně sousedící s městem se jde přes pole. Byl podzim a byla chvíle před stmíváním. Foukal vítr a na polích byli kluci a pouštěli k nebi na dlouhatánských šňůrách papírové draky. Taky mi kdysi tatínek udělal draka. Potom se mnou chodil na pole, vyhodil draka do vzduchu a utíkal, aby se do papírového těla opřel vzduch a vynesl ho vzhůru. Moc mě to nebavilo. Tatínka to bavilo víc. A právě to mě toho dne ve vzpomínce dojímallo a já jsem zrychlil krok. Blesklo mi hlavou, že tatínek posílal draky do vzduchu za maminkou.

Představuji si totiž odmalíčka až do dneška svou maminku v nebi. Ne, v pánaboha už dávno nevěřím, ani v život věčný a v nic takového. To není víra, o čem mluvím. To jsou představy. A ty představy mne obklopují a zalidňují moji samotu. Nevím, proč bych se jich měl vzdávat. Osířel bych bez nich. Vlasta mi vyčítá, že jsem snílek. Prý nevidím věci takové, jaké jsou. Ne, vidím věci, jaké jsou, ale kromě těch viditelných věcí vidím i ty neviditelné. Vymyšlené představy nejsou na světě pro nic za nic. Mají svůj důvod, proč tu jsou. Jsou mezi námi doma. A naopak. Právě ony dělají z našich domů domovy.

Dověděl jsem se o své mamince, až když už dávno nežila. Proto jsem pro ni nikdy neplakal. Spíš jsem se vždycky těšil tím, že moje maminka je mladá a krásná a že je v nebi. Ostatní děti neměly maminky tak mladé, jako byla moje.

Představuji si rád svatého Petra, jak sedí na štokrleti u okénka, kterým je vidět dolů na zem. Moje maminka za ním chodívá často k tomu okénku. Petr pro ni všechno udělá, protože je hezká. Nechá ji, aby se dívala. A maminka nás vidí. Mě a tatínka.

Maminčina tvář nebyla nikdy smutná. Naopak. Když se na nás dívala okýnkem v Petrově vrtnici, velmi často se na nás smála. Kdo žije ve věčnosti, netrpí steskem. Není netrpělivý. Ví, že lidský život trvá vteřinu a že setkání je blízké. Ale když jsem žil v Brně a

- nechával tatínka samotného, zdávalo se mi, že mamínčina tvář je smutná a vyčítavá. A já jsem chtěl žít s maminkou v míru.
- 145 Moderní člověk švindluje. Snaží se obejít všechny mezníky a projít zadarmo od života k smrti. Lidový člověk je poctivější. Dozpívá se až na dno každé základní situace.
- 145 Ženy zpívali písně o loučení. Postoj, postoj, ty malý pacholku, až já sa rozlúčím s mú milú maměnkú. Postoj, postoj, nerochaj bičíkem, až já sa rozlúčím s mým milým tatíčkem. Postoj, postoj, nepoháňaj koní, mám tady sestřičku, nechce sa mi od ní. S bohem bud'te, moje kamarádky, už mňa od vás vezú, nepust'á mňa zpátky.
- 147 Viděl jsem, jak se ocitáme každý někde docela jinde, a snažil jsem se to zamlčet.
- 149 Čas utíká a to nás nemůže vyvést z míry. Důležité je, že jsme vepsáni i na tom prchajícím čase.
- 150 [Ludvík] seděl na židličce a díval se, jak cimbalistovy ruce běhají s paličkami po strunách. Do malé skleničky si každou chvíli naléval z láhve víno. Pozoroval jsem ho přes kobytku svých houslí.
- 150 Pak se začaly do místnosti trousit manželky, což je znamení, že zkouška brzo skončí.
- 151 Není prý divu. Vystupujeme před nejširší veřejností ...
- 152 Tohle jsem už nemohl snést. Tak Fučík byl prostě samolibý domýšlivec?
- Ale Ludvík se nedal zastavit. Ne, domýšlivost prý nebyla to hlavní, co ho nutilo psát. To hlavní byla slabost. Protože být statečný v samotě, beze svědků, bez odměny souhlasu, jen sám před sebou, k tomu je zapotřebí veliké hrdosti a síly. Fučík potřeboval pomoc publika. Vytvářel si v samotě cely alespoň fiktivní publikum. Potřeboval být viděn! Dodávat si sil aplausem! Alespoň fiktivním aplausem ! Proměnit vězení v jeviště a učinit svůj úděl snesitelný tím, že ho nejen žil, ale i předváděl a hrál! Že se zhlížel v kráse vlastních slov a gest!

APPENDIX THREE

COMPLETE SENTENCES REMOVED BY KUNDERA IN THE 1980 REVISION OF THE FRENCH TRANSLATION WHICH REMAINED IN THE CZECH VERSIONS:

[Material from 1968 translation. Page numbers from 1968 and 1980 editions]

- 145/188 L'action de la pièce ne valait pas grand-chose, mais les chansonnettes avaient du punch et le jazz était de qualité.
- 146/189 Sous les milles prétextes dont il avait, dès alors, le secret.
- 146/189 Il est futé, ce petit.
- 147/189 Toutes les nations possèdent leur art populaire. Mais la plupart peuvent sans inconvénient le concevoir indépendamment de leur culture. Tel n'est point notre cas. Tous les peuples de l'Europe occidentale ont connu, au minimum depuis le Moyen Age, une évolution rigoureusement ininterrompue. Debussy peut se réclamer de la musique rococo d'un Couperin ou d'un Rameau, Couperin et Rameau des troubadours. De même, Max Reger de Bach, et celui-ci des vieux polyphonistes allemands.
- 148/190 Et il est tombé amoureux de ce flux.
- 148/190 Ad fontes. Aux arcanes artistiques du peuple. Moi comme les autres.
- 148/190 En musique, j'avais été déniaisé par les soins de papa, de sorte que je possédais tous les instruments à cordes.
- 148-9/191 La menace de passer l'arme à gauche comporte aussi des avantages. Par exemple, vous discernez, alors, le fond des choses. On était en guerre, avec le vivre de la nation pour enjeu. A l'écoute des chansons populaires, nous comprenions tout d'un coup qu'elles formaient le fin fond du tréfonds. A elles, je vouai ma vie. Par elles, je me suis intégré au flux qui chemine dans les profondeurs, là en dessous. Je suis une vague de ce courant. Vague et fleuve à la fois. Et je me sens bien comme ça.

Au temps de la guerre, nous vivions tout plus intensément.

150/192 Sur le territoire de la Bohême en effet, les airs populaires s'apparentent réellement à la musique baroque savante. Seulement qu'y eut-il en premier? La poule ou l'oeuf? Je ne vois pas pourquoi nous devrions faire de la seule chanson populaire une débitrice.

150/192 D'emblée, la chose nous était claire.

150/193 Écoutez:

152/194 Leoš Janáček affirmait que cette complexité, cette allure rythmique rebelle à toute appréhension, résultaient des variations momentanées de l'humeur du chanteur. Cela dépendrait, selon Janáček, du lieu, du moment, de l'état d'âme, dans lesquels on chante. Toujours d'après lui, dans l'instant où il se fait entendre, le chanteur populaire, par le truchement même de l'air qu'il entonne, réagit au coloris des fleurs, au temps qui'il fait, voire à l'étendue du paysage.

Mais n'est-ce pas là une interprétation péchant par quelque excès de poésie?

152-3/ 195 Mais ce qui donne encore plus de fil à retordre, c'est de déterminer d'où diable a pu sortir cette complexe structure rythmique. Un chercheur a proposé une théorie d'après laquelle les airs traînants s'étaient d'abord chantés à cheval. Leur rythme étrange aurait gardé l'empreinte du pas de la monture et du mouvement du cavalier. D'autres ont cru reconnaître un archétype plus vraisemblable de ces airs-là dans la démarche lente, balancée, des jeunes gens qui déambulaient le soir d'un bout à l'autre du village. D'autres encore ont pensé à la cadence paisible des paysans fauchant les foins ...

Suppositions que tout cela, sans doute.

153/195 Peut-être. Les nôtres, certainement pas. Notre pays compte, c'est vrai, trois provinces: Bohême, Moravie, Slovaquie, seulement la ligne de démarcation de la culture populaire la scinde en deux moitiés: la Bohême et la partie occidentale de la Moravie d'un côté, et, de l'autre, la Slovaquie plus l'est de la Moravie où se trouve justement ma petite patrie.

153/195 Au surplus, ici encore, dans cette aire culturelle de la Hongrie, c'étaient des Tziganes qui assumaient la fonction des orchestres de château de la Bohême. Or, ce n'étaient pas des menuets ou des sarabandes de l'École italienne qu'ils venaient interpréter devant les hobereaux et les barons. Ils leur jouaient leurs csardas et les *doumkas* de rêve, soit, une fois de plus, des airs populaires, quelque peu travestis, c'est tout, dans l'interprétation romanichelle, donc avec sentiment et fioritures bon poids.

154/196 Venues de l'Ouest, de Bohême. Apportées par des formations de cuivres.

154-5/ 197 Béla Bartók a montré qu'au niveau de cette couche mère, les airs slovaques, sud-moraves, magyars et croates offrent entre eux une ressemblance confondante. Songe seulement au territoire géographique en question et à tes yeux surgira le premier grand empire slave du IXe siècle, l'Empire de Grande-Moravie. Qu'importe que ses frontières aient été abattues mille ans avant nous, elles marquent cependant jusqu'à présent cette strate première des chants du peuple!

155-6/ 198 Il y a bien longtemps, c'était à l'aurore du siècle, le peintre morave Úprka avait invité dans sa province le sculpteur Rodin. Entre autre choses, il lui avait fait voir une Chevauchée des Rois. On dit qu'extasié devant cette splendeur, Rodin s'était écrié: C'est l'Hellade! Des statues de Rodin, nul ici ne sais goutte, mais chacun connaît ce mot de lui. Tout le monde l'entend, bien sûr, comme un cri d'admiration, sans plus. Seulement, je sais, moi, que ce propos a une signification tout à fait déterminée!

156/198 Thème si chargé d'intérêt. Si captivant.

157/199 Pourquoi les Allemands avaient arrêté le vieux Jahn, personne ne le savait au juste. Des railleurs prétendaient qu'il avait sur la conscience des trafics et des affaires de marché noir. Maçon, employé comme piqueur dans une entreprise allemande, il avait trouvé un moyen pas

très catholique de se procurer des tickets de ravitaillement supplémentaires. Ludvík soutenait qu'il les donnait à une famille juive qui avait faim. Savoir. Ces Juifs, n'étant jamais revenus, n'avaient pu en témoigner.

158/200 L'entrepreneur Koutecký faisait dans le mécénat. Par monceaux, il raflait les tableaux des paysagistes de notre région. D'un pompier à donner mal au cœur. Soi-disant que Mme Koutecká volontiers tombait en arrêt devant une toile et susurrant, toute retournée: «Oh, quelle profondeur!» Des peintures, ces gens jugeaient exclusivement d'après la profondeur qu'elles attestaient.

159/201 Il enrageait de se voir exposé en illustration publique de la bienfaisance des Koutecký.

159/210 D'enthousiasme, il se mit à sympathiser avec les communistes.

159-160/Nous laissions derrière nous deux êtres à l'abandon. Ludvík, sa maman, moi, papa.

202 Heureusement, Brno se trouve à deux heures de train de chez nous.

161/203 Passons sur le fait qu'il est peu à peu devenu une marchandise.

161/204 Elles flattaient trop notre amour de la chanson morave pour qu'il nous fût loisible de les refuser. Quant à moi, cela m'était doublement impossible. Je tenais Ludvík en affection. Et j'aimais papa, lequel vouait aux enfers les communistes jusqu'au dernier. Par-dessus cet abîme, les propos de Ludvík faisaient pont.

162/204 Par les racines millénaires du jazz, elle pompa avidement une sève neuve.

162/205 *Hic Rhodus, hic salta!*

163/205 Et parler de notre XXe siècle. S'en faire le miroir musical.

164-5/ 207 A ma vue s'animait le souvenir d'une journée où des chevaux d'ordonnance piaffaient, attachés aux arbres de nos rues. L'Armée rouge s'était rendue maîtresse de la ville quelques jours auparavant. En costume national, nous donnions concert dans le square. Nous avions bu et joué des heures d'affilée. De leurs chants, les soldats russes nous donnaient la réplique. Et je m'étais dit alors qu'une ère nouvelle s'ouvrait. L'époque des Slaves. Comme les Romains et les Germains, nous aussi sommes les héritiers de l'Antiquité. A leur différence, nous avons dormi ou somnolé pendant pas mal de siècles. Au moins nous trouvons-nous pour l'heure reposés à souhait. Frais comme l'œil. Notre tour est venu. A nous de jouer!

Voilà que ce sentiment me reprenait maintenant. Sans relâche, je ressassais la question. Les souches du jazz s'enfoncent dans la terre de l'Afrique, le tronc a poussé en Amérique. Les vives racines de notre musique plongent au fond de l'humus mélodique de l'Europe antique. Nous sommes dépositaires d'un précieux trésor vénérable. Tout cela s'illuminait d'une logique sans faille. Les idées s'emboîtaient, cohérentes. Les Slaves apportent la révolution. Plus une collectivité et une fraternité nouvelles. Plus un art nouveau appelé à vivre dans le peuple, avec les hommes, comme les chansons villageoises d'autrefois. La grande mission que l'histoire nous confiait, à nous autres les jeunes autour du cymbalum, s'avérait en même temps incroyable et incroyablement logique.

165/207 Comme en Union soviétique.

166/208 «Qu'on est bien, qu'on est bien, quand on n'a plus de maître!...»

168/210 Je revenais profondément soulagé.

170/213 Mais bien l'objet.

173/217 Attends, attends, n'agite pas ta cravache, que j'embrasse mon papa.

173/217 On s'arrêta, copains at copines de Vlastička nous gratifièrent d'une sérénade dont les paroles nous demandaient de ménager la *pauvre* fille infortunée: chez elle, on l'aimait bien, nous aussi devions l'estimer.

174/218 D'instinct, les femmes classent les copains de leurs maris en inoffensifs et en types dont il faut se méfier. Ludvík par elle rangé dans la seconde catégorie, Vlasta s'était toujours félicitée de ce qu'il habitait Prague.

176/220 Et cette duperie me poignait.

177/222 Obéissant je suis.

178/223 Les années fuient, bon, pas de quoi s'en faire un monde. L'essentiel est-il point que nous demeurions inscrits sur la bande du temps qui se dévide?

182/227 S'éblouir au miroir de sa phrase et de son geste!

OMITTED MATERIAL (FROM THE 1980 TRANSLATION) WHICH KUNDERA REINSTATED
IN THE 1985 FRENCH TRANSLATION

[Page numbers from the 1980 and 1985 French translations]

188/196 On y jouait une farce pas très intéressante, mais il y avait des chansons pleines d'esprit et un bon jazz.

189/197 Déjà, il tergiversait.

194/203 Leos Janacek affirmait que cette complexité insaisissable du rythme résulte des variations momentanées de l'humeur du chanteur. Par la façon dont il chante, il réagit aux coloris des fleurs, au temps qu'il fait, à l'étendue du paysage.

Mais n'est-ce pas là une interprétation par trop poétique?

196/204 Elles sont arrivées de l'ouest, de la Bohême.

APPENDIX FOUR

COMPLETE SENTENCES OMITTED FROM THE 1982 ENGLISH TRANSLATION:

[Material in bold is that which Kundera had insisted on being repatriated into the 1970 English translation. Page numbers from the 1970 and 1982 editions]

125/110 All nations have their popular art. But for the most part one can imagine their cultures without it. Ours one cannot. Every western European nation has had at least since the Middle Ages an unbroken cultural development. **Debussy could refer back to the rococo music of Couperin and Rameau, while Couperin and Rameau could hark back to the medieval troubadours. Max Reger could refer to Bach and Bach to the old German polyphonic school. Thomas Mann can calmly reach back through several centuries to the medieval Faust.**

126/111 He is in love with the sound of its flowing.

126/111 *Ad fontes.* Even the greatest modernists, **Halas and Holan, Martinu and Emil Filla**, they all made their humble pilgrimage to popular art.
And my turn came as well.

126/111 My father was a hard taskmaster in music and I could play all the stringed instruments.

126-7/ There are certain merits in having one's back to the wall. One can see right to the heart of

- 112 matters where previously one saw merely opaque shells. A war was on and the life of a nation was at stake. We heard the folk songs and we suddenly saw that they were the most essential of essentials. I consecrated my life to them. Through them I merge with the stream which flows deep below. **I am the wave of this stream. I am both the wave and the river. And I like it.**
- 128/112 **In Bohemia, folk songs are indeed related to the artificial baroque music. But which came first? The chicken or the egg? I don't know why the folk song alone should be made to look like the debtor.**
- 128/112 **This is clear at first glance.**
- 128/113 **Rather like this:**
- 130/114 **But an even knottier problem is the actual origin of all this complex rhythmic thought. One scholar proposed the theory that the long-drawn-out chants were originally sung by riders on horseback. The horses' and the riders' movements remained imprinted in the strange rhythms of the chants. Others saw the most likely prototype of these songs in the slow swinging step with which the young people used to stroll around the village green in the evenings. Others saw in it the slow rhythm of the villagers as they scythed grass.**
Perhaps all this is merely guesswork.
- 131/115 **Ours certainly cannot. Our country is composed of three lands, Bohemia, Moravia and Slovakia, but the frontiers of folk culture divide it into two halves: Bohemia with Western Moravia, and Slovakia with Eastern Moravia, where my home is.**
- 132-3/ 116 **The Moravian painter Uprka once invited the sculptor Rodin to Moravia some time at the beginning of the century. He showed him among other things the Ride of the Kings. Rodin was apparently in ecstasy over this magnificent show and exclaimed: 'Hellas!' No one here knows a thing about Rodin's sculpture but this one utterance of his everybody knows. Everyone sees in it merely an expression of admiration. But I know that his remark had a very precise meaning.**
- 133/117 **How interesting it all was. And how exciting.**
- 134/118 **Why the Germans locked up old Jahn no one really knows. Some said with a sneer that it was for profiteering and other shady deals. He was employed by a German firm as bricklayer foreman and by some irregular means or other he managed to get hold of a mass of groceries. Ludvik said he used to give them to some hungry Jewish family. Maybe he did. The Jews never came back to confirm it.**
- 135/118 **Builder Koutecky was a great Maecenas. He bought up masses of paintings by landscape artists in our neighbourhood. The ones who were well known. These, God knows, were the most utter charlatans. Mrs Koutecky would stand in front of a picture and sigh admiringly: 'Ah, the perspective!' Her one and only criterion for judging a picture was its perspective.**
- 136/119 **We left two poor lonely people at home, Ludvik a mother and myself a father. Luckily Brno is only two hours by train.**
- 137/120 **Forget the fact that jazz had gradually become a commercial commodity.**
- 138/120 **They were too flattering to our love of Moravian song for us to be able to turn them down flat. And I personally couldn't on two counts. I liked Ludvik. I liked my father as well and he had no use for Communists at all. Ludvik's talk built a bridge across this ravine.**
- 138/121 *Hic Rhodus, hic salta!*
- 139/121 **It must speak about our twentieth century. It must become its musical mirror.**

140-1/ I remember the day when there were field horses tied to the trees in our streets. A few days
122 earlier the Red Army had broken through to our township. We all put on ceremonial costume,
took our instruments and went out to play in the park. We drank and played nonstop for
hours on end. The Russian soldiers responded with their own songs. At the same time I had
said to myself that a new era was on its way. A Slavonic era. Just like the Roman Empire and
the German Empire, we too were the heirs to an antique age. We had slumbered for many
centuries. But we had slept well. We were refreshed. We were at the ready! At the ready!

**This feeling came back to me again. Again and again I thought it over. Jazz had
its roots in Africa and its stem in America. Our music had its living roots in the music of
antique Europe. We were the guardians of an ancient and rare treasure. Everything was
so logical. Every thought fell into place. The Slavs had brought revolution. With it they
had brought a new collective and fraternal way of life. With it a new art which would
live in the people and with the people, just like the old peasant songs. Unbelievable and
at the same time unbelievably logical was the great mission entrusted by history to us, a
bunch of young men standing round a cymbalo.**

141/123 Just as it had done in the Soviet Union.

141/123 How good it is there are no masters now.

144/125 I came home with a great sense of relief.

150/130 Women instinctively classify their husbands' friends into the harmless and the dangerous.
Vlasta had filed Ludvík into the second category and was always glad that he lived in Prague.

151/131 Even as I did so I felt what a hateful pretence it was.

153/133 **Time flies, but this must not throw us off balance. What matters is that all our names are
inscribed upon that fugitive time.**

156/136 **He preened himself on the beauty of his own words and gestures.**

APPENDIX FIVE

ALTERATIONS MADE TO THE REMAINING SECTIONS OF ŽERT 1969-1991:

[Page numbers from the 1969 and 1991 editions]

Ludvík (Section One)

6/12 ... abych jimi neušpinil (celkem čistou) příkrývku a plachtu.
... abych jimi neušpinil (celkem čistou) příkrývku a postěradlo.

10/15 Vypěstoval jsem si během svého života, v němž jsem spával na mnoha různých postelích a
sedával u mnoha různých stolů, zvláštní kult klíčů ...
Vypěstoval jsem si během svého života, v němž jsem spával na mnoha různých postelích,
zvláštní kult klíčů ...

12/17 ... jsem dán ženě, která brousí břitvu ...
... jsem dán ženě, která brousila břitvu ...

13/17 Za tu dobu jí čas vtiskl na její pravou tvář klamnou masku ...
Za tu dobu jí čas vtiskl na její pravou tvář klamnou masku ...

13/17 ... posadil se za mémi zády na židličku ...
... posadil se za mémi zády na židli ...

14/18 Nebylo ovšem obtížné dovědět se pravdu.

Nebylo ovšem těžké dovědět se pravdu.

Helena (Section Two)

- 15/21 Je mi toho úzko, ale nesmím být smutná, nesmím, ať smutek není spojován s mým jménem, ta Fučíkova věta je mé heslo ...
Je mi toho úzko, ale nesmím být smutná, nesmím, *ať smutek není spojován s mým jménem*, ta Fučíkova věta je mé heslo ...
- 16/22 ... zpíval italskou revoluční píseň, měli jsme ji v repertoáru a byla tehdy moc populární, Avanti popolo, a la riscossa, bandiera rossa, bandiera rossa ...
... zpíval italskou revoluční píseň, měli jsme ji v repertoáru a byla tehdy moc populární, *Avanti popolo, a la riscossa, bandiera rossa, bandiera rossa* ...
- 17/23 ... snědli jsme na sekretariátě ČSM dvě suché housky ...
... snědli jsme na sekretariátě Svazu mládeže dvě suché housky ...
- 19/25 Přemýšlím, co si zítra obleču, nejspíš růžový svetřík a šusták ...
Přemýšlím, co si zítra obleču, nejspíš růžový svetřík a balonový plášť ...
- 24/29 ... a já jsem najednou tichounce zanotovala první dva takty své nejmilejší písně Ej, svítlo slunečko nad našu zahrádku ...
... a já jsem najednou tichounce zanotovala první dva takty své nejmilejší písně *Ej, svítlo slunečko nad našu zahrádku* ...

Ludvík (Section Three)

- 32/40 Muž má našťestí kromě svých soukromých vášní i vašeň veřejné práce a já jsem byl rád, že mne tato vašeň bere opět do svých rukou, takže jsem šel na sekretariát s příjemnou zvědavostí. Šel jsem na sekretariát s příjemnou zvědavostí.
- 35/43 Zeptal se mne, jestli nechci, aby mne dal odvést SNB.
Zeptal se mne, jestli nechci, aby mne dal odvést policií.
- 42/49 Nesouhlasil jsem s Markétou, odmítl jsem ji a ztratil jsem ji ...
Nesouhlasil jsem s Markétou, odmítl jsem její pomoc a ztratil jsem ji ...
- 44/51 ... s písněmi a prostě se všemi celodenními ceremoniemi ...
... s písněmi a se všemi celodenními ceremoniemi ...
- 45/52 ... továrny na zpracování ovoce ...
... továrny na konzervování ovoce ...
- 46/52 Já jsem to věděl a přijímal jsem ...
Já jsem to věděl, a přijímal jsem ...
- 47/53 A tak to šlo den ze dne.
Zvěcnění, které nás postihlo ...
A tak to šlo den co den.
Odosobnění, které nás postihlo ...
- 47-8/54 ... nechtěl jsem se sžít se svými nepřáteli, nechtěl jsem se mezi nimi aklimatizovat.
... nechtěl jsem se sžít se svými nepřáteli, nechtěl jsem si na ně zvyknout.
- 52/58 A tak se můj zrak postupně akomodoval na ono přítmi zvěcněnosti ...
A tak se můj zrak postupně akomodoval na ono přítmi odosobněnosti ...
- 53/59 Slavný soud byl však natolik zmaten jeho mírovými proslovy ...
Soud byl však natolik zmaten jeho mírovými proslovy ...

- 54/60 ... byla nás tenkrát větší parta, asi osm ...
... byla nás tenkrát asi osm ...
- 61/65 Lítost z jasnozřivého poznání, že tato situace ...
Lítost z jasnozřivého poznání, že situace, kterou jsem právě zažil ...
- 64/69 Nu což ...
No co ...
- 64-5/69-70 ... kde ohrazeny dřevěnými plůtky pokračovaly zahrádky a chalupy vesnických domků ...
... kde ohrazeny dřevěnými plůtky pokračovaly zahrádky a vesnické chalupy ...
- 66/71 ... došel jsem za dívkou zase až do malé předsínky ...
... došel jsem za dívkou až do malé předsínky ...
- 70/75 Ale Lucie mne neosvobodila ...
Lucie mne však neosvobodila ...
- 73/77 Vypůčil jsem si ještě před odchodem do Ostravy všechny tři knížky od bývalého spolužáka, který holdoval literatuře, a uprosil ho nakonec, aby je už po mně nechtěl zpátky. A ty verše mne pak provázely.
Vypůčil jsem si ještě před odchodem do Ostravy všechny tři knížky od bývalého spolužáka, který holdoval literatuře, a uprosil ho nakonec, aby je už po mně nechtěl zpátky.
- 75/80 ... těch sto lidí netušilo, že přijde jednou šestapadesátý rok a pozvolná změna poměrů ...
... těch sto lidí netušilo, že přijde jednou pozvolná změna poměrů ...
- 76/80 Snad to bylo ode mne kruté počínání ...
Snad bylo ode mne nespravedlivé ...
- 76/81 ... takže jsem Lucii (v jinošském věku, kdy jsem se víc rmoutil než přemýšlel) mohl přijímat ...
... takže jsem mohl Lucii (v jinošském věku, kdy jsem se víc rmoutil než přemýšlel) přijímat ...
- 80/84 Zkrátka – až dosud jsem k ní cítil něhu, nikoli smyslnost ...
Zkrátka, až dosud jsem k ní cítil něhu, nikoli smyslnost ...
- 81/85 To všechno bylo tak nepříjemné (ne-li potupné), že jsem se nikdy nesnažil navštívit Lucii v jejím domově.
To všechno bylo tak nepříjemné, že jsem se nikdy nesnažil navštívit Lucii v jejím domově.
- 84/88 Namaloval jsem ji, jak vypadala tenkrát, dnes už jistě vypadá hůř ...
Namaloval jsem ji, jak vypadala tenkrát, dnes jistě vypadá hůř ...
- 85/88 ... měla malý prsa (ukázal), dlouhý nohy (ukázal) a hrozně hezkou tvář ...
... měla malý prsa (ukázal) a hrozně hezkou tvář ...
- 85/89 ... byl s to přejmout politrukovo hlášení ...
... byl s to přijmout politrukovo hlášení ...
- 88/91 ... je to jeviště, po kterém chodí na vysokých koturnech a v nejrůznějších kostýmech děti (prý nevinné!) ...
... je to jeviště, po kterém chodí na vysokých koturnech a v nejrůznějších kostýmech děti ...
- 88/91 ... ale byl náhle zbaven hodnosti a přeložen k nám.
... ale byl náhle přeložen k nám.
- 90/94 ... které jsem jí koupil ještě téhož dne, kdy jsme kupovali šaty.

... které jsem jí koupil téhož dne jako její šaty.

- 92/95 Usedli jsme si tedy vedle sebe ...
Usedli jsme si tedy na postel vedle sebe ...
- 96/99 Kluci měli ohromnou invenci ...
Kluci měli ohromnou nápaditost ...
- 97/100 Kapitán ho vyslechl ...
Velitel ho vyslechl ...
- 99/101 Chodit se bude víc než jindy.
Uděláme si vycházek víc než jindy.
- 99/102 ... kdyby jeden a týž den odešlo ...
... kdyby jednoho a téhož dne odešlo ...
- 102/104 Vzpomínám si, že krátce po rozhovoru s Alexejem se mne zeptal Čeněk (přesně ve smyslu Alexejových obav), so prý s tou krysou mluvím.
Vzpomínám si, že krátce po rozhovoru s Alexejem se mne zeptal, so prý s tou krysou mluvím.
- 102/104 Do mne padl strašlivý stesk ...
Padl do mne strašlivý stesk ...
- 103/105 To všechno se mi proměnilo v neživou kulisu, v obrazy na zdi (všechno, co bylo za dráty, byly obrazy na zdi) ...
To všechno se mi proměnilo v neživou kulisu, v namalovanou dekoraci (všechno, co bylo za dráty, byly namalované dekorace) ...
- 105/108 ... já jsem byl vždycky co nejdéle oblečený ...
... já jsem zůstával vždycky co nejdéle oblečený ...
- 106/108 ... jak po nich chodí nahá v malé místnůstce.
... jak v nich chodí nahá v malém pokoji.
- 106/109 ... vzpomínám si na ty chvíle dnes, ve věku pelichající touhy, jako na ztracený ráj ...
... vzpomínám si dnes na ty chvíle jako na ztracený ráj ...
- 107/109 ... (nestála mne víc než tři stovky v tehdejší měně) ...
... (nestála mne víc než tři stovky) ...
- 107/110 Tentokrát přidal ke svému projevu nové myšlenky: Třídní nepřítel se prý vloudil přímo do komunistické strany.
Tentokrát přidal ke svému projevu nové myšlenky: třídní nepřítel se prý vloudil přímo do komunistické strany.
- 110/111 ... po počátečním překvapení (v kterém byl i kousek úleku) zbavovala mne nyní jejich bezstarostná přítomnost tísně.
... po počátečním překvapení zbavovala mne nyní jejich bezstarostná přítomnost tísně.
- 111/113 ... shodil jsem se sebe rychle sako i kalhoty ...
... shodil jsem ze sebe sako i kalhoty ...
- 112/114 ... abych se s ní dnes setkal ...
... abych se s ní setkal ...
- 112/114 Skutečný pramen hněvu byl však mnohem hlubší ...
Skutečný pramen hněvu byl mnohem hlubší ...
- 113/114 A tak po půlhodině zarytého mlčení zaútočil jsem na ni znovu.

A tak po půlhodině zarytého mlčení zútočil jsem na ni znovu.

114/115 Hodil jsem ji do ruky její hnědý svrchník (měla ho přehozený přes židli) a křikl na ni, ať jde.
Oblékla si kabát a šla.
Hodil jsem ji do ruky její hnědý svrchník (měla ho přehozený přes židli) a křikl na ni, ať jde.
Oblékla si kabát a šla.

115/116 Udělal jsem za poslední větou artikulační přeryv, pauzu, kterou odděluji své vzpomínání na jednotlivé kapitoly. Nejsem si jist, zda právem, protože řetěz událostí rychle za sebou následujících nekončil u mého setkání s četařem, ale vrcholil příštího rána.

Do postele jsem se té noci dostal již bez komplikací ...
Do postele jsem se té noci dostal již bez komplikací ...

116/117 Četař se k němu shýbl ...
Desátník se k němu shýbl ...

120/120 ... ne, mému pádu nepředcházelo žádné důstojné drama ...
... ne, mému pádu nepředcházelo žádné skutečné drama ...

Ludvík (Section Five)

165/169 ... ale *travestie pochodní*, a to, co slavnostně v sobě nesou, ta růžová stopa požitku, to není žádná rozkoš, ale *travestie rozkoše*, což pravděpodobně vystihuje nevyhnutelnou *travestovanost* všech pochodní ...
... ale *parodie pochodní*, a to, co slavnostně v sobě nesou, ta růžová stopa požitku, to není žádná rozkoš, ale *parodie rozkoše*, což pravděpodobně vystihuje nevyhnutelnou *parodičnost* všech pochodní ...

167/170 ... pak vystoupit po širokých chrámových schodech ...
... pak vystoupit po širokých schodech ...

168/171 Pak se ta žena obrátila dozadu, do místnosti, z níž přišla, jako by tam někomu kynula nebo něco říkala, ale vzápětí se zas vrátila a přitiskla se zády ke stěně, zatímco jsem v té chvíli spatřil na její tváři (i když byla ke mně obrácena z pouhého profilu) slavnostní, strnulý úsměv. Pak ta žena poodešla dozadu, k místnosti, z níž přišla, jako by tam někomu kynula nebo něco říkala, ale vzápětí se zas vrátila a přitiskla se zády ke stěně, zatímco se na její tváři objevil slavnostní, strnulý úsměv.

169/171 ... musela se teď brýlatá hnědá paní rychle oddělit od zdi ...
... musela se teď brýlatá paní rychle oddělit od zdi ...

169/172 Hnědá žena ukázala rukou k zemi ...
Brýlatá žena ukázala rukou k zemi ...

169/172 Obešli židle, na nichž seděly ženy s dětmi, a zastavili se. V té chvíli projevil však několik z nich určitý nepokoj ...
Obešli zezadu sedící ženy s dětmi, a zastavili se každý za jednou židlí. V té chvíli projevil však několik z nich nepokoj ...

169/172 Hnědá paní rychle obnovila úsměv ...
Brýlatá paní rychle obnovila úsměv ...

170/172 ... obrátil se tváří k obecnstvu, kterému se přitom mírně uklonil.
... obrátil se tváří k obecnstvu, kterému se mírně uklonil.

171/173 Pak šel ke stolu příslušný muž a podepsal se; pak podržela hnědá paní děcko vedlejší matce a poslala ji ke stolu; po ní se podepsal příslušný muž, po něm zase další matka, další muž ...
Pak šel ke stolu příslušný otec a podepsal se; pak podržela hnědá paní děcko vedlejší matce a poslala ji ke stolu; po ní se podepsal příslušný otec, po něm zase další matka, další otec ...

- 173/175 Řekl jsem Kovalíkovi, že je tedy národní výbor na své věřící stejně přísný jako církev na své.
Řekl jsem Kovalíkovi, že je tedy národní výbor na své věřící přísnější než církev na své.
- 173/175 ... protože tu na někoho musím čekat u autobusu.
... protože musím na někoho čekat u autobusu.
- 180/182 ... a Helena ještě několikrát zdůraznila, že je ráda ...
... a Helena ještě několikrát zdůraznila svou radost nad tím ...
- 182/183 Jsem už tak zkažen nedůvěrou, že když se mi někdo (a ženy zejména) vyznává z toho, co má nebo nemá rád, vůbec to neberu vážně ...
Jsem už tak zkažen nedůvěrou, že když se mi někdo vyznává z toho, co má nebo nemá rád, vůbec to neberu vážně ...
- 185/186 ... je-li Helena pohledná aspoň tak, jak je ...
... je-li Zemánková žena pohledná aspoň tak, jak je ...
- 190/191 Jestliže něco brání ženě vyprávět před milencem o manželovi, tak to málokdy bývá noblesa a takt (touha po uchování čistoty v nečistém) ...
Jestliže něco brání ženě vyprávět před milencem o manželovi, tak to málokdy bývá noblesa a takt ...
- 194/194 Tento text napsaný tajně ve věznici o ozářený svitem hrdinství byl v té době snad nejčtenější knihou ...
Tento text napsaný tajně ve věznici o ozářený svitem hrdinství, vytištěný po válce v miliónu exemplářů, vysílaný v rozhlasě, studovaný povinně ve školách, byl svatou knihou té doby ...
- 195/195 ... jedna kolegyně mi připomněla mé lehkovážné výroky o ženách ...
... jedna kolegyně mi připomněla některé mé obscenní výroky ...
- 198/198 Neprodlévám u všech jednotlivých detailů té scény z nějaké zvláštní záliby v ženském obnažování, nýbrž proto, že každý z těch detailů jsem pozorně zaznamenával ...
Zaznamenával jsem pozorně každý detail té scény ...
- 199/198 Ale tisíckrát vzácnější je, splyne-li tělo se svou vlastní duší a je-li s ní zajedno ve své vášni.
Ale i to se někdy stává, když člověk opravdu miluje; snad; věřím v to; chci v to stále věřit.
Ale tisíckrát vzácnější je, splyne-li tělo se svou vlastní duší a je-li s ní zajedno ve své vášni.
- 199/198 ... bylo tu vidět nahé tělo ženy, bylo vidět ohnutou nohu ...
... bylo vidět ohnutou nohu ...
- 204/203 ... že tu podobnost viděla a cítila (a dokonce *prožívala!*) a že na ní urputně trvala. (Prý jsme si tak podobní, že to snad ani nebyla nevěra, když se milovala se mnou.)
... že tu podobnost viděla a cítila (a dokonce *prožívala!*) a že na ní urputně trvala.
- 206/204 Jenomže to nahé tělo jsem teď viděl zcela nově ...
Jenomže tu nahotu jsem teď viděl zcela nově ...
- 206/204 ... obestírala dosud všechny ty nedostatky věku (tučnost, pokleslost, přezrállost) ...
... obestírala dosud všechny ty nedostatky věku ...
- 206/204 ... Bible, Kalvín: Instituce, Listy proti Jezuitům, Hus ...
... Bible, Kalvín: Instituce, Pascal: Listy proti Jezuitům, Hus ...
- 207/205 ... bude mít na mne památku do té doby, než prý mne zase uvidí ...
... bude mít na mne památku do té doby, než mne zase uvidí ...
- 208/206 ...vím, proč se Lucie mihla přes scénu těchto dvou dnů ...
...vím, proč se Lucie mihla přes nebe těchto dvou dnů ...

Kostka (Section Six)

- 213/215 Moji nepřátelé čekali, že se budu trápit starostmi ...
Moji nepřátelé předpokládali, že se budu trápit starostmi ...
- 218/219 ... poslal za předsedou vesnického esenbáka.
... poslal za předsedou vesnického policajta.
- 218/220 Esenbák byl naivní ...
Policajt byl naivní ...
- 219/221 ... který má SNB upraven jako svou denní úřadovnu.
... který má policie upraven jako svou denní úřadovnu.
- 226/230 ... byli její záštitou a štítem ...
... byli její štítem a záštitou ...
- 227/231 Lucie o tom nevěděla, ale vědělo se, že s partou táhla, a vědělo se i o tom ...
Lucie o tom nevěděla, ale bylo známo, že s partou táhla, a bylo známo i to ...
- 233/238 Zuřil jste, mluvil jste o nespravedlnosti, křivdě, o neúctě k inteligenci i o absurdnosti kádrové politiky.
Zuřil jste, mluvil jste o nespravedlnosti a křivdě
- 234/238 ... proč vás vyloučili v padesátém roce ze strany ...
... proč vás vyloučili ze strany ...

Ludvík, Jaroslav, Helena (Section Seven)

- 240/248 ... (v slepém egocentrismu) ...
... (v mladistvém egocentrismu) ...
- 257/265 Já mám v Jízdě králů syna a taky se mně nějak nechce se za ní trmácet.
Já mám v Jízdě králů syna a přece se mně nějak nechce se za ní trmácet.
- 260/268 ... (s ironickým, žel sotva srozumitelným podtextem) ...
... (s ironií, žel sotva srozumitelnou) ...
- 264/ ... jeho i můj postoj (oba stejně patetické, oba stejně zruďné) ...
274-5 ... jeho i můj postoj (oba stejně zruďné) ...
- 268/279 To je Jindra. Jindra Kadlečka.
To je Jindra.
- 276/288 ... Jindra vstal ...
... Jindra napřímil ...
- 279/291 ... chlapec v koženém saku a texasách ...
... chlapec v kožené bundě a texasách ...
- 290/301 Víím, proč král dodržoval zákaz mlčení ještě dřív, než ho zařadili do Jízdy.
Víím, proč král dodržoval zákaz mlčení ještě dřív, než začala Jízda.
- 291/302 Nudí ho to. Musím se s tím prý smířit.
Musím se s tím smířit.
- 293/304 ... má pro mne volného koně a červenou rouškou přes tvář.
... má pro mne volného koně a červenou rouškou.
- 302/312 ... jak ho držím v náručí ...

... jak ho držím na rukou ...

Other changes: paragraph break, pp.47/53; jakž takž – jakžtakž, pp.80/84; se – ze, pp.91/94, 111/113; říci – říct, pp.234/239

APPENDICES: CHAPTER THREE

APPENDIX ONE

A. MATERIAL OMITTED FROM RISIBLES AMOURS 1970-1979:

[Page numbers from the 1970 and 1979 editions]

Personne ne va rire

- 11/9 Je n'ai pas de préjugés, mais je ne crois pas que la volume de la fortune du père ait pu exercer une action quelconque sur les gènes d'où sont nés ses descendants. D'ailleurs, qui sont aujourd'hui les plébéiens, qui sont aujourd'hui les patriciens, pouvez-vous me le dire? Il s'est produit un tel brassage, de telles permutations, qu'il est parfois difficile de voir clair dans certains concepts sociologiques. Bref, je n'avais nullement le sentiment de me trouver en face d'un ennemi de classe.
- 16/14 C'est une petite ville où il n'y a sûrement qu'un hôpital, et ...
- 31/29 Personne ne vous reproche de ne pas aimer votre travail. Mais supposons que votre travail n'ait été pour vous qu'un moyen d'évasion?
- 31-2/29 ... à la fin? Tout cela peut s'expliquer en quelques mots. Les faits sont absolument simples et clairs.
- Les faits signifient peu de chose contre un état d'esprit. Il est aussi vain de combattre des rumeurs ou en état d'esprit que de chercher à réfuter aux yeux d'un croyant le dogme de l'Immaculée Conception. En un mot, vous êtes une victime de la foi, camarade assistant.
- Il y a certainement une part de vérité dans votre raisonnement, répondis-je, mais si l'état d'esprit qui s'est créé contre moi est la conséquence d'un acte de foi, je vais combattre contre la foi avec les armes de la raison.
- 33/30 Je savais parfaitement de quoi il retournait.
- 33/30 Je ne me trompais pas.
- 33/30 ... prit une air maussade en me voyant entrer.
- 34/31 Voilà comme raisonnent à présent tous nos intellectuels.
- 35/32 Elle avait une indéfrisable, et la bonne volonté désintéressée de fouiller dans la vie des autres.
- 36/34 L'image du billet de dix couronnes que j'avais donné au concierge passa devant mes yeux et je compris que l'encerclement était total. La femme du comité de rue poursuivit:
- 37/34 ... où l'on doit se tenir sur la défensive.
- 37/34 ... et, s'il le faut, une seule, la dernière et la plus vitale, parce qu'il faut s'arrêter sur une ligne et s'y maintenir si l'on ne veut pas avoir à recommencer sa vie à zéro, avec les mains vides et le sentiment d'être un raté.
- 37/34 ... frêle et malheureuse [...] à la fois maltraitée et gâtée par la vie, et ...
- 42/39 ... non, je ne veux pas parler des forces surnaturelles, mais des forces mises en jeu par les êtres humains eux-mêmes, car à partir du moment où des êtres humains forment une collectivité, ils demeurent malheureusement les uns pour les autres semblables à des ciels étrangers.
- 42/39 ... qu'ils ne pouvaient que fixer.

44/41 Il restait dans mon bureau un peu de sa fatigue, de sa tristesse, de sa fidélité, de sa peine. J'oubliai soudain ma personne et mes tristesses. La tristesse qui venait de s'emparer de moi était plus pure et meilleure, parce qu'elle ne prenait pas sa source dans mon être, mais émanait je ne sais d'où, venait d'en dehors de moi, de loin.

45-6/43 J'écoutai jusqu'au bout le sermon de Klara et me dis qu'elle était trop ostensiblement marquée par son origine sociale, de sorte que le *mimétisme* avait toujours été son désir primordial; et qu'elle n'avait pu satisfaire ce désir que dans l'ordre *mental*, car son apparence physique était irrémédiablement voyante et radieuse. Je la regardai et constatai une fois de plus (cette fois avec une nuance de regret) qu'elle était belle et se sentait certainement redevable de sa beauté; qu'elle devait donc trouver pour sa beauté, parmi les gens au milieu desquels elle vivait, une aire de sécurité et qu'il lui fallait penser, parler et sentir en conséquence. Je comprenais soudain qu'elle avait dû se sentir basement trompée quand elle s'était soudain rendu compte que je ne pourrais jamais lui offrir ce qu'elle était assurée, au plus profond de son être naïf, de mériter en toute justice, et que si elle me quittait maintenant pour briguer la faveur d'un personnage aussi antipathique que le docteur Kalousek, elle serait, ce faisant, profondément convaincue de réparer enfin le tort causé à cette justice-là.

Je voulais lui faire part de ces réflexions difficilement formulables, mais

La pomme d'or de l'éternel désir

48/46 Malheureusement pour Martin et moi, nous étions déjà entrés dans cette période où les journées, les mois et les années filent à une allure vertigineuse ...

48/46 Mais l'important, dit Martin, c'est de résister aux lois. Disant cela, il ne vise pas la législation de notre pays, mais les lois beaucoup plus générales de la biologie ou du temps. Martin tient tête à ses quarante ans et sa fougue, sa vivacité, son incorrigible puérilité lui sont une aide dans ce combat.

50/48 Je n'arrive plus à dormir comme autrefois, j'avais passé la nuit à tourner dans mon lit jusqu'à trois heures du matin, je ne sais plus à cause de quels soucis.

52/49 (Martin se fie essentiellement à la mémoire)

54/52 ... que l'on a bien tort de considérer comme le domaine exclusif de l'arbitraire ...

58/56 Bref, vous êtes notre constellation et vous devez venir avec nous.

65/62 C'est bien le mot! Tout ces repérages et prises de contact ne sont qu'un *jeu illusoire*, qu'un leurre, et Martin tente ainsi de sauver à ses propres yeux l'illusion que rien n'est changé, que l'on continue de jouer la chère comédie de la jeunesse, que l'énergie d'autrefois demeure inentamée, qu'il y a des femmes en nombre infini et qu'elles sont sa chasse gardée.

65/62 ... (parallèlement aussi) ...

65/63 Moi?

66/64 Et moi aussi, n'y a-t-il pas un aimant qui m'attire, me pousse à entreprendre de vaines expéditions pour retrouver le temps de la liberté et de l'errance, de la quête et du choix, de l'irresponsabilité et du choix originel?

67/64 Je sais que non; je sais que nous entreprenons de nouveaux voyages, accostant les filles, inventant de nouveaux enfantillages. Ce faisant, je resterai un personnage visiblement déchiré, qui doute et hésite, tandis que Martin, semblable aux personnages de la mythologie, sera toujours un être intérieurement inébranlable, qui livre une grande bataille métaphysique contre le temps et les limites atrocement étroites entre lesquelles se pelotonne notre vie.

[Page numbers from the 1979 and 1984 editions]

Personne ne va rire

- 8/38 ... et cela si complètement que j'en demeure consterné. Ainsi, tout en reconnaissant la valeur de vos avis et de vos analyses comparatives, je tiens néanmoins à vous faire observer que je n'ai pas attendu d'avoir lu votre étude pour exprimer l'idée qu'il y a toujours eu des liens étroits entre l'art tchèque et la peuple. C'est un fait que je pourrais aisément démontrer, et même en produisant des témoins pour l'attester. Mais ce n'est là qu'une remarque en passant, car votre étude ...
- 8/38 ... et Klara, bien entendu, plus que tout au monde, pour cette raison d'abord qu'elle se trouvait ici près de moi, tandis que le monde se cachait à mon regard derrière les murs de ma mansarde.
- 16/48 J'avais peur des bavardages et du qu'en-dira-t-on.
- 16/48 ... qui passait la plus grande partie de l'année hors de Prague.
- 18/49 ... j'en donnerais ma tête à couper.
- 19/51 Il peut même se faire, au contraire, que le mariage excuse bien des choses.
- 20/52 Mais à peine avais-je prononcé ces mots, que je compris que de toute façon M.Zaturecky était déjà mon ennemi et que le combat que je livrais pour ne pas écrire cette note était une lutte absurde et inutile, mais que je ne pouvais malheureusement ni m'arrêter ni de renoncer.
- 20/52 ... qu'ont les femmes devant l'espièglerie d'un gamin, et à ce moment ...
- 22/55 Le professeur Zeleny passait et lui a confirmé que c'était votre manteau.
- 22/55 Si le destin me persécutait plus systématiquement, j'arriverais peut-être à quelque chose.
- 24/56 ... et aussi un petit détail: qu'elle logeait chez moi sans être déclarée. Ces dux secrets étaient notre unique et dernier refuge où...
- 27/60 Mais réfléchis une minute, Lénine aussi a été en prison, et regarde où ça l'a conduit: on t'en a rebattu les oreilles en classe.
- 28/62 ... et que vous ne travaillez pas.
- 29/62 ... qui venaient vous demander à la faculté et ...
- 30/63 L'affaire Zaturecky commençait à mal tourner, mais je ne m'avouais pas vaincu.
- 33/67 Autrefois j'inscrivais tout cela, mais j'ai compris que ça ne servait à rien et j'y ai renoncé. Et on peut difficilement se fier à sa mémoire.
- 36/71 ... si nous nous aimions et si nous restions ensemble.
- 37/72 Bien sûr, il semble que tu aies raison ...
- 37/72 ... et que je prends au sérieux.
- 40/76 ... je ne distingue que la lumière et l'ombre, j'ai les yeux malades ...

La pomme d'or de l'éternel désir

47/12 ... moyennant une somme modique ...

63/31 ... pourquoi est-ce que je continue de jouer cette comédie?

C. OMISSIONS FROM RISIBLES AMOURS 1984-1986:

[Page numbers from the 1984 and 1986 editions]

Personne ne va rire

67/44 Mais en tout cas, ça lui plaisait beaucoup que je l'appelle Hélène.

78/56 ... sans me laisser le temps de mettre de l'ordre mes pensées ...

La pomme d'or de l'éternel désir

9/59 Cette semaine-là ...

27/77 ... à l'heure et bien sagement ...

APPENDIX TWO

A. OMISSIONS FROM SMĚŠNÉ LÁSKY 1970 – 1981:

[Page numbers from the 1970 and 1981 editions]

Nikdo se nebude smát

26/12 Netrpím předsudky. Nevěřím, že by míra otcova majetku se otiskla do genů, z nichž se zrodil otcův potomek. Prosím vás, kdo je dnes vlastně plebejec a kdo je patricij? Všechno se promíchalo a vyměnilo si místa tak dokonale, že je někdy těžko se vyznat v některých sociologických pojmech. Neměl jsem naprosto pocit, že sedím proti třídnímu nepříteli, naopak ...

30/17 Je to malé město, nemocnice tam může být jen jedna ...

31/19 ... jejichž střída, přiznám, bývala někdy velmi pestrá a nepřehledná.

36/25 ... smál jsem se a ...

41/31 ... co když vám sloužila především jako příležitost k úniku?

41-2/31 Vždyť se to dá všechno hravě vysvětlit! Fakta jsou docela prostá a jasná!
„Fakta znamenají málo proti náladám. Vyvracet fámu či náladu je stejně marné jako vyvracet věřícímu člověku víru v neposkvrněné početí. Stal jste se prostě obětí víry, soudruhu asistente.”
„Máte jistě mnoho pravdy,” řekl jsem, „ale je-li nálada, která proti mně vznikla, aktem víry, budu proti víře bojovat rozumem.

42/32 Nepochyboval jsem, oč půjde.

42/32 Nemýlil jsem se.

42/32 ... tvářil se chmurně, když jsem vešel.

43/33 To je způsob, jak nám dnes myslí skoro všichni intelektuálové.

- 44/34 (a s výrazem obětavé ochoty nahlížet do cizích životů)
- 45/35 Ale každopádně se jí to velice líbilo, že jsem jí tak říkal.
- 45/36 Mihla se mi před očima desetikoruna, kterou jsem před pár dny dal domovníkovi, a pochopil jsem, že obklíčení je dokonalé. A žena z uličního výboru pokračovala:
- 46/36 ... se člověk stahuje do defenzívy. Kdy musí ustupovat.
- 46/36 ... a nakonec třeba jen tu poslední nejdůležitější, protože na nějaké kótě se člověk přece musí zastavit a udržet, nechce-li začít život docela znova, s prázdnýma rukama a pocitem ztroskotance.
- 46/36 ... křehkou a nešťastnou [...] životem zároveň bitou i rozmazlovanou ...
- 49/40 ... ne, nemyslím nadpřirozenými silami nebes, ale silami lidí samých, kteří když se spojí v celek, jsou si pak pohřichu stále sami sobě *cizími nebesy*.
- 51/42 ... pan Záturecký upřímnou a ...
- 51/42 ... voják tělem a duší [...] a věrný [...] voják ...
- 51/43 Něco v mém kabinetu po ní zůstalo z její únavy, z její věrnosti, z její truchlivosti. Zapomněl jsem náhle na sebe a na své smutky. Smutek, který mne zachvátil v této chvíli, byl čistší a lepší, protože nepramenil ve mně, nýbrž přitékal odkudsi zvenčí, odkudsi zdaleka.
- 52-3/44 Vypočetl jsem Klářino poučení a myslel jsem na to, že byla svým rodinným původem příliš riskantně ocejchována a že proto vždycky toužila především po *mimikri*; a že si je mohla najít jen v *mentální* sféře, když její *fyzická* podoba je nenapravitelně nápadná a zářivá. Díval jsem se na ni a uvědomoval si znovu (tentokrát s jakousi lítostí), že je hezká a že se zřejmě cítí být své kráse povinována; že pro ni musí najít uprostřed lidí, mezi nimiž žije, *prostor bezpečí* a musí pak podle toho myslet, mluvit i cítit. Uvědomoval jsem si náhle, že spojení s mým lehkomyšlným životem bylo pro ni jakousi křivdou; že se musela cítit být podle podvedena, když najednou poznala, že jí nikdy nemohu poskytnout to, o čem byla v samé podstatě své samozřejmé bytosti přesvědčena, že jí spravedlivě náleží; a že opustí-li mne nyní a bude-li se ucházet o protivného redaktora Kalouska, bude přitom hluboce přesvědčena, že tím činí konečně této ubližené spravedlnosti zadost.
- Chtěl jsem jí tyto těžko uchopitelné myšlenky nějak sdělit, ale ještě dříve než jsem si je urovnal v hlavě ...

Zlaté jablko věčné touhy

- 54/48 Já s Martinem jsme se ocitli pohřichu už v té fázi, kdy dny, měsíce a léta míjejí v bláznivé překrotnosti.
- 55/48 Ale: "Všechno záleží na tom," říkává Martin, "protivit se zákonům." Nemá tím na mysli ani tak zákony našeho státu, jako spíš obecnější zákonitosti – jako třeba zákonitosti biologie či času. Martin odpírá svým čtyřiceti létům a jeho élan, neposednost a nepokořitelné dětinství jsou mu v tom odporu oporou.
- 57/51 (Martin se spoléhá zásadně na paměť)
- 59/53 ... které se jen omylem považují za výhradní říši libovůle ...
- 66/62 ... a ona jako způsobné dítě, které nabízí v tramvaji místo staršímu, nám chtěla vyhovět.
- 67-8/63 Ano, to je to slovo! Všechny ty registráže a kontaktáže nejsou nic než *sebeklamná hra*, již si chce Martin uchovat sám pro sebe zdání, že se nic nezměnilo, že milovaná komedie mládí se hraje dál, že bývalá síla je neztenčena, že bludiště žen je nekonečné a že je stále jeho hájemstvím.

- 68/64 ... v rovině dojemně nevinného sebeklamu ...
- 69/65 ... z méně vznešených důvodů; zradil jsem ho ...
- 69/65 Což mne samého snad nepřitahuje jakýsi magnet, abych prováděl marné výpravy zpět do období volnosti a bloudění, vybírání a hledání, do času nezávaznosti a původní volby?
- 69/65 Věděl jsem, že ne; věděl jsem, že brzy zase pojedeme z Prahy, budeme zastavovat dívky a vymýšlet nové pošetilosti.
Zůstanu při tom všem postavou patřičně rozpolcenou, pochybující a váhající, kdežto Martin, podoben postavám z mytologie, bude stále tou vnitřně nerozeklanou bytostí, bojující velký metafysický boj proti času a těm prokletě těsným hranicím, v kterých se krčí náš život.

B. OMISSIONS FROM SMĚŠNÉ LÁSKY 1981-1991:

[Page numbers from the 1981 and 1991 editions]

Nikdo se nebude smát

- 20/18 ... žil většinu roku mimo Prahu ...
- 23/21 ... ale sotva jsem to vyslovil, uvědomil jsem si, že pan Záturecký je už stejně můj nepřítel a že můj boj o to, abych nenapsal recenzi, je boj bezúčelný a absurdní - avšak pohříchu boj, který se už nedá ani zastavit, ani odvolat.
- 23/21 ... s jakým se dívají ženy na pošetilost dětí; a tu ...
- 25/23 Kolem šel právě docent Zelený a potvrdil jí, že je to váš.
- 25/23 Kdyby mne osud dovedl pronásledovat systematictěji, možná, že by ze mne něco bylo.
- 26/24 ... a potom jedna malá podrobnost: že u mne žila nehlášena. Tato dvě tajemství ...
- 34/31 Kdysi jsem si to všechno psával, ale pak mi to připadalo hloupé a nechal jsem toho. A na paměť se člověk těžko může spolehnout.
- 42/37 ... vidím jen světlo a stín, mám nemocné oči ...

Zlaté jablko věčné touhy

- 53/48 ... a chutě ...
- 54/49 ... sem ...
- 55/50 ... a ...
- 58/52 ... a ...
- 61/55 ... třeba ...
- 63/56 ... už ...
- 63/57 ... dávno ...

APPENDIX THREE

OMISSIONS IN LAUGHABLE LOVES BETWEEN 1974-1999:

[Page numbers from the 1974 and 1999 editions]

Nobody Will Laugh

- 55-6/4 Thus, for example, even though I bow before your conclusions and your excellent comparative analysis, I wish to call attention emphatically to the thought that Czech art has always been close to the people. I voiced this opinion before reading your treatise. I could prove this quite easily, for among other things, I even have witnesses. However, this is only marginal, for your treatise ...
- 56/4 However, out of the whole world, especially Klara, because she was sitting opposite me, while the rest of the world was hidden from me by the walls of my Vrshovits attic.
- 56/4 I can't bear prejudice. I don't believe that the extent of a father's property can leave its mark on his child's genes. I ask you, who today is really a plebeian and who is a patrician? Everything has been mixed up and has changed places so completely, that it's sometimes difficult to understand anything in terms of sociological concepts. I was far from feeling that I was sitting opposite a class enemy; on the contrary ...
- 61/10 It is a small town, there can only be one hospital there, and ...
- 63/13 ... whose comings and goings, I confess, were sometimes most disorganized.
- 64/13 ... lived for the greater part of the year outside Prague ...
- 68/18 ... but hardly had I said this when I realized that Mr. Zaturetsky was my enemy all the same and that my struggle not to write the review was an aimless and absurd struggle - unfortunately, there was nothing I could do either to stop it or to back down.
- 68/18 ... as women look upon the foolishness of children ...
- 70/21 Just then Assistant Professor Zeleny came by and assured her that it was yours.
- 70/21 Had fate been able to pursue me more systematically, it is quite possible that I would have been a success.
- 72/22 ... and then one small detail: that she lived with me unregistered. These two were ...
- 75/26 But look, Karel Havlichek Borovsky was also in jail and think how far he got; you must have learned about him in school.
- 77/29 "Everything can be explained so easily! The facts are quite simple and clear!"
"Facts mean little compared to attitudes. To contradict rumor or sentiment is as futile as arguing against a believer's faith in the Immaculate Conception. You have simply become a victim of faith, Comrade Assistant."
"There's a lot of truth in what you say," I said, "but if a sentiment has arisen against me like an act of faith, I shall fight faith with reason."
- 78/30 ... and I had no doubt as to what it was about.
- 79/30 I was not mistaken.
- 80/32 It's not a question of damaged reputation.
- 81/32 (she had an expression of self-sacrificing goodwill in examining the lives of others)

- 81/33 At one time, I used to write all this down, but then it occurred to me that it was stupid and I dropped it. It's hard for a man to rely on his memory.
- 83/35 But should it come to the very last, the most important one, at this point a man must halt and stand firm if he doesn't want to begin life all over again with idle hands and a feeling of being shipwrecked.
- 88/40 ... no, I don't mean by supernatural forces, but by human forces, by the forces of those people who, when they unite, unfortunately still remain mutually *alien*.
- 90/43 After she'd gone, something remained in my office of her weariness, her loyalty, and her sadness. I suddenly forgot myself and my sorrows. The sorrow which seized me at that moment was purer, because it didn't issue from within me, but flowed from without, from afar.

The Golden Apple of Eternal Desire

- 95/50 Martin and I unfortunately already found ourselves in that phase, when the days, the months, and the years pass in a mad rush.
- 96/50 But: "Everything depends," Martin would say, "on one's ability to resist the laws." By this he doesn't mean so much the laws of the land as rather more general laws - such as perhaps the laws of biology or time. Martin resists his forty years: his elan, his restlessness, and his incorrigible childishness are his main supports in the resistance.
- 98/52 I'm no longer able to sleep as I once was, the night before I'd tossed about on account of God knows what worries until three o'clock.
- 98/52 ... dove into the water and ...
- 100/54 (Martin usually relies upon his memory)
- 102/57 ... which only through error are held to be the exclusive realm of caprice.
- 114/71 Yes, that is the word for it! All these registrations and contacts are nothing but a *self-deluding game* with which Martin wants to retain for himself the illusion that nothing has changed, that the beloved comedy of youth continues to be played, that the labyrinth of women is endless, and that it is still his preserve.
- 116/73 Does perhaps some magnet not attract me to lead expeditions back to the time of freedom and wandering, of choice and searching, to the time of lack of commitment and initial choice?
- 116/74 I knew that this would not be the case; I knew that soon we'd drive out of Prague again, we'd stop girls and think up new escapades.
In all of this I shall rightly remain a split character, doubting and vacillating, while Martin, like a character from mythology, will forever be an internally integrated being, fighting the great metaphysical battle against time and against those damnably narrow confines, within which our life cowers.

APPENDIX FOUR

ALTERATIONS IN THE REMAINING STORIES OF THE SMĚŠNÉ LÁSKY COLLECTION 1970-1981:

[Page numbers from the 1970 and 1981 editions of *Směšné lásky*]

Falešný autostop

- 73/69 ... kolik ta felicie žere.

... kolik to auto žere.

74/70 ... mladík jezdíval často i několik hodin bez zastávky ...
... mladík jezdíval často mnoho hodin bez zastávky ...

75/72 ... veliké auto s nádrží již odjíždělo; felicie se sunula k červené věžičce pumpy.
... kamion s nádrží již odjížděl; osobní auto se sesunulo k červené věžičce pumpy.

75/72 ... zda už felicie nejede. Pak ji uviděla; zastavila se a začala na ni mávat tak, jak mávají na cizí auto stopaři. Felicie přibrzd'ovala a zastavila ...
... zda už nejede. Pak je uviděla; zastavila se a začala na ně mávat tak, jak mávají na cizí auto stopaři. Auto přibrzd'ovalo a zastavilo ...

76/73 ... jak mu to sluší.
... jak mu to sluší.

78/75 Dívka vklouzla do té pitomé románové postavičky s lehkostí, která ji samu vzápětí překvapila a okouzila.
Dívka vklouzla do té pitomé románové postavičky s lehkostí, která ji samu vzápětí překvapila a okouzila.
A tak jeli a vedli řeči; cizí řidič a cizí stopařka.

79/77 "Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
A tak jeli a vedli řeči; cizí řidič a cizí stopařka.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.
"Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.

79/76 ... jehož všudypřítomná duše o něm tedy nepřestala ani na chvíli vědět.
... jehož všudypřítomná duše o něm tedy nepřestala ani na chvíli vědět.

79/76 Ta představa se mu vybavila i v této chvíli ...
Ta představa se mu vybavila i nyní ...

79/76 Felicie přijížděla ...
Auto přijíždělo ...

79/77 "Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
A tak jeli a vedli řeči; cizí řidič a cizí stopařka.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.
"Nebojte se, já se o vás postarám," řekl mladík.
Hra rázem nabyla vyšší kvality.

80/77 Bylo tu několik rozkopaných ulic (jak už jsme si na ně v našich městech zvykli) ...
Bylo tu několik rozkopaných ulic ...

84/82 ... měl tu paradoxní čest být sám atropou pro její nevěru.
... měl tu paradoxní čest být sám předmětem její nevěry.

At' ustoupí staří mrtví mladým mrtvým

94/139 ... i když dvojnásobně zamřížované.
Když mu projelo hlavou, že je *stářím zamřížovaná* ...
... i když zamřížované.
Když mu projelo hlavou, že je *zamřížovaná stářím* ...

95/141 ... jako spíš z touhy uzurpovat matku ...
... jako spíš z touhy terorizovat matku ...

97/143 ... stál tehdy tváří v tvář nepředstavitelnému.

... stál tehdy tváří v tvář *nepředstavitelnému*.

- 102/ ...obnaží se svrastělost jejího krku, odhalí se dlouhá jizva po operaci žaludku, kterou
149-50 prodělala před deseti lety, a ukáží se šediny; za ty, co má na hlavě, se nestydí, ale ty, co má
uprostřed těla, nosí jako tajnou pečeť potupy.
...obnaží se svrastělost jejího krku odhalí se dlouhá jizva po operaci žaludku, kterou prodělala
před deseti lety.
- 103/150 ... nebyl jistého zošklivení prost; ale podivná věc byla v tom, že mu to nevadilo ...
... nebyl prost jistého zošklivení, ale podivná věc byla v tom, že mu to nevadilo ...

Symposion

- 107/91 I
Inspekční pokoj
První jednání
Inspekční pokoj
- 107/91 Drazí kolegové, jak víte, jsem velice nešťastně ženat: má žena je tak ideální, že nemám
nejmenší naději na rozvod.
Drazí kolegové, největší neštěstí, jaké vás může potkat, je šťastné manželství: nemáte
nejmenší naději na rozvod.
- 111/96 ... potom nasadil (zvolna) vývrtku na zátku a (zdlouhavě) ji zavrtával do špuntu, který pak
(zamyšleně) vytáhl.
... potom ji nasadil (zvolna) hrdlo láhve a (zdlouhavě) ji zavrtával do zátky, kterou pak
(zamyšleně) vytáhl.
- 112/97 ... připomenuv mu jeho marné dobývání jisté (všem přítomným známé) medicíky.
... připomenuv mu jeho marné dobývání jisté (všem přítomným známé) dívky.
- 112/97 ... opakoval znovu medik.
... opakoval medik.
- 115/102 II
Krásný mladý sarkastický muž
Druhé jednání
Krásný mladý sarkastický muž
- 117/104 Byla teď ve svých bledě modrých erárních šatech ...
Byla teď ve svých bledě modrých služebních šatech ...
- 124/113 III
Co kdo řekl
Třetí jednání
Co kdo řekl
- 130/121 IV
Doktorčin návrat
Čtvrté jednání
Doktorčin návrat
- 132/123 ... vymýšlel paradoxy o tom, že je nešťastně ženat ...
... vymýšlel paradoxy o neštěstí šťastného manželství ...
- 134/126 V
Ve víru ušlechtilostí
Paté jednání
Ve víru ušlechtilostí

- 136/128 Jsem o patnáct let starší než vy. Žiji v nešťastném manželství, protože se svou ideální ženou se nikdy nebudu moct rozvést.
Jsem o patnáct let starší než vy. Pronásleduje mne smůla, protože žije ve šťastném manželství a nikdy se nebudu moct rozvést.

Eduard a bůh

- 143/197 ... naopak: čím víc byl odmítán tělem ...
... naopak, čím víc byl odmítán tělem ...
- 149/204 „Můj život?“ opakovala po něm.
„Ten by vás sám o sobě neuspokojil?“
„Můj život?“ opakovala po něm.
- 151/206 Ne dřív a ne později, nýbrž právě nyní, přesně v pravý čas, jehož byl Eduard, jak vidno, nikoli určovatelem, nýbrž pouhým naplňovatelem.
Ne dřív a ne později, nýbrž právě nyní, přesně v pravou chvíli. (Neurčil ji on, spíš by se dalo říci, že ta chvíle ho jen použila, aby se mohla naplnit.)
- 155/212 ... chytila Eduarda za rukáv ...
... chytila Eduarda za ruku ...
- 157/214 ... shodila se sebe silon ...
... shodila se sebe košili ...
- 163/221-2 Naše vyprávění ...
Mé vyprávění ...

Doktor Havel po deseti letech

- 164/155 ... jenom její noblesa ...
... jenom její přirozená noblesa ...
- 169/162 Vodka čpí azbukou.
Vodka čpí ruskou duší.
- 170/162 A doktor Havel ho bezděčně týral, když se s ním neustále radil o volbě předkrmu, hlavního chodu, vína a sýru; jeho noblesa mu totiž velela obracet se na každého jako na sobě rovného.
A doktor Havel ho bezděčně týral, když se s ním neustále radil o volbě předkrmu, hlavního chodu, vína a sýru.
- 177/171 ... byly to radosti příliš malé na srovnání s hloubkou mrzutosti ...
... byly to radosti příliš malé ve srovnání s hloubkou mrzutosti ...
- 180/176 ... když se rozloučili z redaktorem.
... když se rozloučili s redaktorem.
- 184/181 Ano, doktor Havel hádal správně: Redaktor vyhledal lékařku ...
Ano, doktor Havel hádal správně: redaktor vyhledal lékařku ...
- 187/184 ... kterou s ním lékařka vedla.
... kterou s ním lékařka vedla při milování.

APPENDIX FIVE

ALTERATIONS IN THE REMAINING STORIES OF THE SMĚŠNÉ LÁSKY COLLECTION 1981-1991:

[Page numbers from the 1981 and 1991 editions of *Směšné lásky*]

Falešný autostop

- 72/66 ... nevynikala ani zvlášť dobrými nervy a sebejistotou, propadala snadno úzkostem a strachu.
... nevynikala ani zvlášť dobrými nervy ani sebejistotou a propadala snadno úzkostem a strachu.
- 73/66 ... v jejích slovech bylo mimoděk kousek staré úzkosti ...
... v jejích slovech bylo mimoděk trochu staré úzkosti ...
- 73/66 Dívka úmyslně nechtěla rozumět pedagogickému podtextu ...
Dívka úmyslně nechtěla rozumět pedagogickému nárazce ...
- 74/67 Ženy mají naštěstí zázračnou schopnost měnit ex post smysl svých činů. Využila tedy této schopnosti ...
Měla naštěstí zázračnou schopnost měnit dodatečně smysl svých činů; využila tedy této schopnosti ...
- 75/68 A tak jeli a vedli řeči ...
A tak spolu jeli ...
- 76/69 ... nouze o letní byty v naší zemi ho donucovala ...
... nouze o letní byty ho donucovala ...
- 80/72 ... mladík objednal další vodku se sifonem ...
... mladík objednal další vodku se sodou ...
- 80/72 ... je to jen jeho dívka, sama, nikdo jiný.
... je to jen jeho dívka, ona sama, nikdo jiný.
- 81/72 „Vyčurat, jestli dovolíte,“ ...
„Vyčurat se, jestli dovolíte,“ ...
- 81/73 Ona, která se vždy předem strchovala o každý svůj příští krok ...
Ona, která se vždy obávala každého svého příštího kroku ...
- 82/74 ... měl tu paradoxní čest být sám předmětem její nevěry.
... měl tu paradoxní čest být sám tím, s nímž je mu nevěrná.
- 84/76 ... je beznadějně *cizi*, beznadějně *mnohoznačná*.
... je beznadějně *cizi*, beznadějně *jiná*, beznadějně *mnohoznačná*.
- 85/77 ... a překvapená tím, kde najednou objevila ...
... a překvapená, kde najednou objevila ...
- 85-6/77 ... a mladík k ní teď musí přistoupit a udělat gesto ...
... a mladík k ní musí přistoupit a udělat gesto ...
- 87/78 A tak nakonec v zmatku ...
A tak nakonec ve zmatku ...
- 87-8/78 Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale jednoduší, smyslná a sobě cizí.
Na loži byla proti sobě brzy dvě těla dokonale spojená, smyslná a sobě cizí.

Symposion

- 95/87 ... přidal se k Havlovi primář.
... přidal se k Havlovi primář, aby pobavil své kolegy.
- 96/87 ... napadl Flajšmana Havel.
... předstíral Havel velkou přísnost.
- 102/92 ... s ramene ...
... z ramene ...
- 105/94 ... udělala oběma rukama prudký pohyb směrem k Flajšmanovi, který se maličko polekal a trhl sebou.
... udělala oběma rukama elegantní pohyb směrem k Flajšmanovi, jako by mu házela blůzu.
Flajšman se polekal a trhl sebou.
- 105/95 ... symbolickou nahotu svého poprsí.
... imaginární nahotu svého poprsí.
- 105/95 ... na níž tiskla k sobě palec a ukazováček.
... na níž k sobě tiskla palec a ukazováček.
- 107/96 ... pustil jste na zem její sukni.“
„Jakou sukni?“ bránil se Flajšman.
„Sukni,“ řekl primář.
... pustil jste na zem její blůzu.“
„Jakou blůzu?“ bránil se Flajšman.
„Blůzu,“ řekl primář.
- 109/98 ... na kterou skutečné drama by mělo teprve vstoupit.
... na kterou by skutečné drama mělo teprve vstoupit.
- 111/100 Hustota pachu se soustředila ke dveřím vedoucím do pokojíku sester.
Hustota pachu se soustředila ke dveřím vedoucím k pokojíku sester.
- 121/109 ... a vzdychnuv šel z pokoje.
... a vzdychnuv vyšel z pokoje.
- 125/112 ... odpověděla doktorka ...
... pravila doktorka ...

At' ustoupí staří mrtví mladým mrtvým

- 134/119 ... je to už pětadvacet let ...
... je to už třicet let ...
- 137/122 ... bylo jí tehdy pětatřicet ...
... bylo jí tehdy skoro čtyřicet ...
- 138/123 ... dalo se snad všechno zachránit ...
... dalo by se snad všechno zachránit ...
- 139/124 ... on se snažil přesně určit míru její proměny ...
... on se snažil určit přesně míru její proměny ...
- 140/125 ... když se před pětadvaceti lety zamilovala ...
... když se před třiceti lety zamilovala ...
- 142/126 ... bez níž by jí vrásky v tváři pálily ostatně mnohem víc ...
... bez níž by jí vrásky v tváři pálily ještě mnohem víc ...

142/126 ... v této chvíli ...
... v té chvíli ...

148/131 ... cítila hořkou cizorodost hmoty, tisknoucí se jí k patru, a měla pocit, že jí má plná ústa ...
... cítila protězu, hořkou cizorodost její hmoty tisknoucí se jí k patru, měla pocit, že jí má plná ústa ...

150/133 ... ale své vlastní mladistvé rysy ve tváři syna-nepřítele ...
... ale nepřítele-syna ...

Doktor Havel po deseti letech

Doktor Havel po dvaceti letech

164/ ... takže se změní v mistrových očích z učedníka v tovaryše ...

146-7 ... takže bude v mistrových očích povýšen z učedníka na tovaryše ...

173/155 „Ale milý příteli,“ ...
„Milý příteli,“ ...

174/155 ... je si totiž příliš vědom své nezkušenosti ...
... je si totiž příliš vědom své nezkušenosti ...

183/163 ... zasmála se a rozpovídala se o obtížných porodech ...
... zasmála se a neustávajíc v milostném aktu, rozpovídala se o obtížných porodech ...

183/163 ... začal ji opět milovat dravými pohyby ...
... zesílil dravost svých pohybů ...

184/164 ... čekal ho v pokoji láskyplný dopis od ženy.
... čekal ho v pokoji láskyplný dopis od jeho ženy.

188/165 A vězte, příteli, že jediné vyřčené slovo je s to osvětlit tuto nejvšednovšednější scénu tak, aby
zůstala nezapomenutelná.
A vězte, příteli, že jediné slovo vyřčené v této nejvšednovšednější scéně je s to ji ozářit tak,
aby zůstala nezapomenutelná.

Eduard a bůh

190/170 Ne že by učitelování bylo nevážné samo o sobě nebo vzhledem k jeho obživě (v tomto smyslu
na něm naopak lpěl ...
Ne že by učitelování považoval za nevážné samo o sobě (naopak, velice na něm lpěl ...

191/170 ... zastavila se přitom a řekla ...
... zastavila se a řekla ...

193/172 Ti, kteří probojovávali revoluci, chovají v sobě velkou pýchu ...
Ti, kteří probojovávali to, co se nazývalo revolucí, chovali v sobě velkou pýchu ...

193/172 Když už je deset, dvanáct let po revoluci ...
Když už minulo od té doby deset, dvanáct let ...

194/173 Takto přicházel Pán Bůh na pomoc oběma stranám (které by už málem ztrácely živý důvod
svého stranění) a Eduard se jeho zásluhou ocitl mezi dvěma ohni.
Takto přicházel Pán Bůh na pomoc oběma stranám a Eduard se jeho zásluhou ocitl mezi
dvěma ohni.

206/183 Ne dřív a ne později, nýbrž právě nyní, přesně v pravou chvíli. (Neurčil ji on, spíš by se dalo
říci, že ta chvíle ho jen použila, aby se mohla naplnit.)

Ne dřív a ne později, nýbrž právě nyní, přesně v pravou chvíli (kterou, jak vidíme, si Eduard nezvolil, spíš ona si zvolila jeho ke svému naplnění).

211/187 ... jež jí poskytuje její krásný byt ...
... jež jí poskytuje krásný byt ...

213/189 ... přitiskl si ředitelku pravou rukou pevně k tělu ...
... přitiskl si ředitelku pravou rukou těsně k tělu ...

216/192 ... ale pak se toho lekl a pochopil, že musí mlčet.
... ale pak pochopil, že je lépe mlčet.

220/195 Když Eduard slyšel, jak si Alice ex post klidně přisvojila jeho teologické sofisma ...
Když Eduard slyšel, jak si Alice klidně přisvojila jeho teologické sofisma ...

221/196 ...použil nakonec slova *hnus* a *tělesné zhnusení* ...
...použil nakonec slova *hnus* a *tělesné zošklivení* ...

APPENDICES:

CHAPTER FOUR

APPENDIX TWO

DIFFERENCES BETWEEN THE 1970 AND 1975 EDITIONS OF THE

(Page numbers from 1970 and 1975 editions)

TEXT

1. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
2. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
3. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
4. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
5. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
6. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
7. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
8. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
9. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:
10. The text of the 1975 edition of the book is identical to the 1970 edition, except for the following changes:

APPENDICES: CHAPTER FOUR

APPENDIX ONE

OMISSIONS FROM LIFE IS ELSEWHERE 1974 AND LA VIE EST AILLEURS 1973:

[*This material does not appear in the 1979 Život je jinde. Page numbers are from 1974 and 1986 Life is Elsewhere and from 1973 and 1987 La vie est ailleurs.*]

- 108/117 After all, whose self was he when he was alone in his emptiness? Was that diluted existence any existence at all? Jaromil told himself that when he was alone his life was like a vapor, whereas now, among his comrades, he possessed the solidity of wood or iron. And Jaromil had a great desire to be solid. He believed that he had found the secret of achieving it.
- 148/179 Parce qu'enfin, quel était-il et qui était-il lorsqu'il était seul dans son vide? Cette vie sans consistance était-elle une vie? Jaromil se dit que, lorsqu'il était seul, sa vie ressemblait à un gaz; mais que maintenant qu'il était avec d'autres, elle avait la densité du bois ou du fer. Et Jaromil voulait être *dense* et il pensait avoir enfin trouvé le moyen d'y parvenir.
- 142/152 With self-tormenting insistence Jaromil pressed his informant for details, and learned his rival's name, what he looked like, what he did, what he was like.
- 190/231 ... comme il interrogeait avec une insistance masochiste le jeune homme qui ne se doutait de rien, il réussit même à apprendre comment s'appelait ce camarade de faculté, à quoi il ressemblait, ce qu'il faisait, comment il était.
- 207/221 Somebody once wrote that the Middle Ages can be considered the western world's Oriental epoch. Since we are fond of comparing the history of the individual with the history of humanity, we are tempted to take an analogous approach and call youth a man's female epoch.
- 279/332 Nous avons lu quelque part que le Moyen Age est la période orientale de l'Occident et nous avons envie (car il nous plaît de comparer l'histoire de l'individu et l'histoire de l'humanité) d'appeler la jeunesse, par analogie, *l'âge féminin de l'homme* ...

APPENDIX TWO

DIFFERENCES BETWEEN 1970 EPILOG AND 1979 VALČÍK NA ROZLOUČENOU:

[*Page numbers from 1970 and 1979 editions*]

DEN PRVNÍ

- 3/17 Jsou to ženy, které nemohou mít děti a doufají, že v těchto lázních nabudou plodnosti.
Jsou to ženy, které nemohou mít děti a doufají, že v lázních nabudou plodnosti.
- 4/18 Měl vždycky strach z žen, i když mu to žádné nevěřily a považovaly toto tvrzení jen za koketní žert.
Měl vždycky strach z žen, i když mu to žádné nevěřily a považovaly to tvrzení jen za koketní žert.
- 5/19 To kdybych si měla zničit život, tak to neudělám.
I kdybych si měla zničit život, tak to neudělám.
- 6/20 Už toho dne, kdy jim oznámila v párou nasycené hale, že minulé noci zažila nepopsatelné noc se slavným mužem ...

Už toho dne, kdy jim oznámila v párou nasycené hale, že minulé noci zažila nepopsatelné chvíle se slavným mužem ...

- 6/20 A když se dověděly, že je Růžena těhotná, zaplavila je divné radost, neboť od té doby byl s nimi přítomen fyzicky v hloubi jejího těla, a ony se hřály nadějí, že odtud nikdy neodejde. A když se dověděly, že je Růžena těhotná, zaplavila je divné radost, neboť od té doby byl s nimi přítomen fyzicky v hloubi jejího těla.
- 7/21 Utěšoval se sice rozumovou úvahou ...
Utěšoval se sice ...
- 7/21 Tolik jsem potřebovala, abys mi zavolal!" a říkala to tak naléhavě, tak zoufale ...
Tolik jsem potřebovala, abys mi zavolal!" a říkala to tak naléhavě, tak pateticky ...
- 9/23 Nemá-li dívka opravdu dobré a soucitné srdce ...
Nemá-li dívka mimořádně dobré a soucitné srdce ...
- 9/23 Mohl by Klíma opustit svou ženu pro dítě, o němž si není jist, že není jeho?
Mohl by Klíma opustit svou ženu pro dítě, o němž si není jist, že je jeho?
- 11/24 „Když jdeš k ženě, vezmi si bič,“ citoval filosofa ...
„Když jdeš k ženě, vezmi si bič,“ citoval Nietzscheho ...
- 17/30 Pak odešli domů a ulehli vedle sebe ...
Pak ulehli vedle sebe ...

DEN DRUHÝ

- 19/33 Středem lázeňská ulice se táhl dlouhý park ...
Středem lázní se táhl dlouhý park ...
- 19/33 Vstal, potřásl Klímovou rukou ...
Potřásl Klímovou rukou ...
- 20/34-5 ... kde, jak si pamatoval, byla Bertlefova malá ložnice.
... kde, jak si pamatoval, byla malá ložnice.
- 21/36 ... které by prodloužilo jejich milostnou noc alespoň o tichou, chlácholivou ozvěnu.
... které by prodloužilo jejich milostnou noc o tichou, chlácholivou ozvěnu.
- 23/37 ... že se tento půvab během dvou hodin zcela vyčerpá ...
... že se tento půvab během dvou hodin vyčerpá ...
- 25/38 „Nevím, kde berete takovou jistotu,“ řekl Bertlef, „ale připuštěme to.“
„Připuštěme to,“ řekl Bertlef.
- 26/39 Ale takovouto dobrotu srdce ...
Ale takovou dobrotu srdce ...
- 27-8/41 ... a dlouhé bílé prostěradlo.
... a dlouhé prostěradlo.
- 28/41 ... protože bílé okachlíkované sály byly plny teplé páry ...
... protože okachlíkované sály byly plny teplé páry ...
- 28/41 Proto lze pochopit, že tato dívka ...
Ne, tato dívka ...
- 28/42 ... že jí život uběhne rychleji ...
... že jí život uběhne dříve ...

- 31/44 To se vstříkne její moč do myši –
„A když myšičce otečou vaječníky, dáma je v tom ...“
To se vstříkne její moč do myši, a když myšičce otečou vaječníky –
„... tak je dáma je v tom ...“
- 31/45 Nejde o pigmenty ale o symboliku barev. Blondýna, ať už přirozená či umělá, se bezděčně připodobňuje svým vlasům. Dělá ze sebe křehkou bytost, panenku na hraní, fiflenu, vyžaduje si něhu i úsluhy, galantnost i alimenty, neumí si sama nic udělat, je lenošná, pokrytecká navenek jemnost sama a uvnitř sprostota.
Nejde o pigmenty. Blondýna, zejména umělá, se bezděčně připodobňuje svým vlasům. Chce být věrna své barvě a dělá ze sebe křehkou bytost, panenku na hraní, vyžaduje si něhu i úsluhy, galantnost i alimenty, neumí si sama nic udělat, je navenek jemnost sama a uvnitř sprostota.
- 33/46 ... primářův návrh by se mu ještě předevčírem zdál naprosto absurdní.
... primářův návrh by se mu ještě předevčírem zdál absurdní.
- 34/47 Doktor Škréta se trochu divil, ale pak se přátelům omluvil ...
Doktor Sláma se přátelům omluvil ...
- 35/48 Slibovala si od samostatného bydlení bůhvíco a za ten rok poznala ...
Slibovala si od samostatného bydlení bůhvíco a za tu dobu poznala ...
- 40-1/53 A při tom nebyl jediný den, kdy bych na tebe nevzpomínal. Neuměl jsem pochopit, že se člověku může nějaká žena takto vepsat do srdce.
A při tom nebyl jediný den, kdy bych na tebe nevzpomínal.
- 41/54 Nepouštěl již proto dívčinu ruku a mluvil dál a dál, lehčeji a lehčeji ...
Nepouštěl již proto dívčinu ruku a mluvil dál a dál, snadněji a snadněji ...
- 43/56 Vypadali jako rozžíhači petrolejových lamp ...
Vypadali jako rozžíhači plynových lamp ...
- 45/58 A proč si myslíš, že jsem tě hned znovu volal?
A proč myslíš, že jsem tě hned znovu volal?
- 46/58 Byla to čistá ústa, mladá ústa, hezká ústa ...
Byla to čistá ústa, mladá ústa ...
- 46/58 Teprve ústa, které ho nevábila, byla náhle *skutečnými* (pouhými) ústy, tedy oním snaživým otvorem ...
Teprve ústa, které ho nevábila, byla náhle *skutečnými* (pouhými) ústy, oním snaživým otvorem ...
- 49/62 Slečna je se mnou, ne s vámi.
Slečna je tu se mnou, ne s vámi.
- 51/63 Trumpetista zvědavě vešel do místnosti ...
Trumpetista zvědavě vstoupil ...
- 52/64 Stejně na tom teď už vůbec nezáleží.
Stejně na tom teď už nezáleží.
- 52/64 Bylo už skoro jedenáct hodin.
Bylo už hodně pozdě.

DEN TŘETÍ

- 61/74 Olga dobře viděla, jak na ni od okraje bazénu mává sestra Růžena ...

Olga dobře viděla, jak na ni od kraje bazénu mává sestra Růžena ...

- 61/74 Doktor Škréta Olgu ubytoval v pokojíku ...
Doktor Sláma ubytoval Olgu v pokojíku ...
- 62/75 ... pomoci potřebná dojemná dívka.
... pomoci potřebná dívka.
- 62-3/75 Což neumí být na svém vzhledu nezávislá alespoň do té míry jako kterýkoli muž?
Což neumí být na svém vzhledu nezávislá alespoň tolik jako kterýkoli muž?
- 66/78 Žijí v bezpečném území mezi dobrem i zlem.
Žijí v bezpečném území mimo dobro a zlo.
- 67/79 Nebyla to nic než zbabělá msta.
Nebyla to než zbabělá msta.
- 68/80 ... teprve kolem třetí hodiny zastihly svou přítelkyni a zasypaly otázkami.
... teprve kolem třetí hodiny zastihly svou přítelkyni a zasypaly ji otázkami.
- 69/82 Růžena vzala do úst tabletu a spolkla.
Růžena vzala do úst tabletu a spolkla ji.
- 69/82 ... ber si je, jen až budeš potřebovat se uklidnit.
... ber si je, jen až se budeš potřebovat uklidnit.
- 72/84 Měl tehdy plán, že si obstará fenu Welšského teriéra ...
Měl tehdy plán, že si obstará fenu velšského teriéra ...
- 75/87 Nechápu, jak může někdo mluvit o svobodě a zároveň ze sebe neshodit tohleto břemeno.
Nechápu, jak může někdo mluvit o svobodě a zároveň ze sebe neshodit tohle břemeno.
- 75/87 Když už byls tak hodný ...
Když už jsi byl tak hodný ...
- 79/91 Tvář toho muže se jí nelíbila.
Tvář toho člověka se jí nelíbila.
- 79/91 Vždycky se jí zdálo, že ironie (každá ironie) stojí jak ozbrojený strážce v bráně její budoucnosti, do níž chce vejít, zkoumavě si ji prohlíží a zamítavě vrtí hlavou.
Vždycky se jí zdálo, že ironie (každá ironie) stojí jak ozbrojený strážce v bráně její budoucnosti, zkoumavě si ji prohlíží a zamítavě vrtí hlavou.
- 81/92 Jakub táhl dovnitř a ona zpátky.
Jakub ho táhl dovnitř a ona zpátky.
- 82/93 Anebo řečeno obráceně: touha po pořádku je ctnostná záminka, kterou si nenávisť k lidem omlouvá své řádění. Mužové s bidly jsou smutné bytosti, s neradostnými životy, jejichž jediným potěšením je pronásledovat vše, co je příliš živoucí a proto odlišné, jiné, příliš svébytné a pro ně nesrozumitelné. I ta jejich nenávisť k psům se netýká psů ale těch, kteří je vlastní a projevují tak trestuhodnou nadbytečnost životních zájmů. Psi jsou jen nenáviděným a pronásledovaným hodným znakem výlučnosti stejně jako knihovna, vkus, radost z požitků či filosofické vzdělání.
Anebo řečeno obráceně: touha po pořádku je ctnostná záminka, kterou si nenávisť k lidem omlouvá své řádění.
- 84/95 Ale s americkým občanstvím dostanu i americký pas a budu moci volně cestovat po celém světě.
Ale s americkým pasem budu moci volně cestovat po celém světě.

- 84/95 Komplikace je trochu v tom, že Bertlef je o sedm let starší než já.
Komplikace je trochu v tom, že Bertlef je jen o sedm let starší než já.
- 87/98 ... o čemž prý ostatně svědčí požehnaný stav jeho Květušky.
... o čemž prý ostatně svědčí požehnaný stav jeho drahé Zuzi.
- 87/99 Mateřství je poslední a největší tabu a právě v něm se skrývá i největší prokletí.
Mateřství je poslední a největší tabu a skrývá se v něm i největší prokletí.
- 88/99 ... i když sami budou aspoň jednou za život podobný zákrok také potřebovat.
... i když sami budou aspoň jednou za život podobný zákrok potřebovat.
- 88/99 Myslíte si, že se z církevní populační morálky ozývá hlas Ježíšův anebo že z komunistické státní propagace rození k vám mluví Marx? Při dosavadním tempu množení bude za čtyři sta let na každém čtverečním metru zeměkoule jeden člověk. Samou touhou uchovat rod se lidstvo na své malé zemi udusí.
Myslíte si, že se z církevní populační morálky ozývá hlas Ježíšův anebo že z komunistické státní propagace rození k vám mluví Marx? Samou touhou uchovat rod se lidstvo na své malé zemi brzo udusí.
- 93/104 Společnost ostatních lidí jí brala odvahu tím spíš, že Bertlefa neznala a doktor Škréta se k ní obvykle choval s mírnou byť laskavou nedbalostí.
Společnost ostatních lidí jí brala odvahu tím spíš, že Bertlefa neznala a doktor Sláma se k ní obvykle choval s laskavou, ale zřetelnou nedbalostí.
- 95/106 Ten také zvítězil nejdřív na pět tisíc kilometrů ...
Ten také zvítězil nejdřív na pět tisíc metrů ...
- 95/106 Když pak nastala doba čtyřicetidenního postu, přišla jeho velká chvíle. Kdežto ostatní se postili vsedě, on při postu všech čtyřicet dní stál.
Když pak nastala doba čtyřicetidenního půstu, přišla jeho velká chvíle. Kdežto ostatní se postili vsedě, on při půstu všech čtyřicet dní stál.
- 96/106 ... jaké blaho naplnilo svatou Anežku Pařížskou, když se dověděla od galského obchodního poselství ...
... jaké blaho naplnilo svatou Anežku Pařížskou, když se dověděla od galských obchodního poselství ...
- 96/107 Vidí v představách miliony očí, které k němu shlížejí.
Vidí v představách miliony očí, které k němu vzhlížejí.
- 99/109 Těšila se na to. Bertlef se otočil a odchazel s dívenkou ke dveřím.
Bertlef se otočil a kráčel s dívenkou ke dveřím.
- 99/110 ... když odjel z místnosti
... když se vzdálil z místnosti ...
- 99/110 Kdo vlastně byla ta holčička?
Kdo vlastně je ta holčička?
- 100/110 ... jsem jeho lékař i přítel ...
... jsem jeho lékař a přítel ...
- 102/112 Ty jsi se měl už dávno zeptat.
Už dva roky jsi se tu u mě nezastavil!
Ty ses měl už dávno zeptat.
Už dva roky ses u mě nezastavil!
- 102/113 ... je velmi těžké donucovat lidi, aby spolu pohlavně obcovali z hlediska potomstva.
... je velmi těžké donucovat lidi, aby sledovali v pohlavním obcování zájem potomstva.

103/113 Nezapomeň, že mnoho dam nemá děti jen proto, že manželé jsou neplodní.
Nezapomeň, že dámy často nemají děti jen proto, že manželé jsou neplodní.

103-4/ Co kdo z nás udělal, aby tato země byla lepší?
114 Co kdo z nás udělal, aby byla lepší?

DEN ČTVRTÝ

107/118 ...ona nemohla udělat nic jiného ...
...ona nemohla nakonec udělat nic jiného ...

107/118 ... jak se vyptává na ředitelství, zda nevědí o koncertě ...
... jak se vyptává na ředitelství lázní, zda nevědí o koncertě ...

108/119 ... on ji uvidí a oba se na sebe vesele rozesmějí!
... on ji uvidí a oba se na sebe šťastně rozesmějí!

111/122 ... ba dokonce hezčí než Olga!
... ba byla dokonce hezčí než Olga!

117/127 Jen s úsilím si vybavoval útržky vzpomínek, které by se mohly dohromady spojit v jakousi iluzi prožitého osudu.
Jen s úsilím si vybavoval útržky vzpomínek, které by se mohly spojit v jakousi iluzi prožitého osudu.

120/130 Ta tvář byla i pyšná a Jakuba napadlo, že je pyšná ne na svou pěknost, ale právě na svou prázdnotu (v té pýše bylo příliš křeči a vzdoru).
Ta tvář byla i pyšná a Jakuba napadlo, že je pyšná ne na svou pěknost, ale právě na svou prázdnotu.

121/131 V úvahu přicházel rovněž ten, který ji v této chvíli tajně pozoruje špatně ukryt za stromem parku.
V úvahu přicházel mnohem víc ten, který ji v této chvíli tajně pozoruje špatně ukryt za stromem parku.

122/132 ...že je to požár, do něhož hází všech dosavadních svých pětadvaceti let. Pak jeho pohled sklouzl na desku stolu a uviděl tam vedle popelníku zapomenutou skleněnou tubu. Vzal ji do ruky ...
...že je to požár, do něhož hází všech svých dosavadních pětadvaceti let. Pak mu pohled sklouzl na desku stolu a uviděl tam vedle popelníku zapomenutou skleněnou štíhlou tubu. Vzal si ji do ruky ...

124/133 Jakub rychle sevřel tubu v pěsti a odtáhl ruku z dívčina dosahu.
Jakub rychle sevřel tubu v pěsti.

124/133 Jakub se jí díval do očí a pak náhle řekl neobyčejně sladkým hlasem: „Prosím, slečno,“ a pomalu a slavnostně ji tubu podával.
Jakub se jí díval do očí a pak pomalu otevíral dlaň.

124/134 ... František a Kamila vpuštění do prostoru našeho příběhu jako dvě rakety ...
... František a Kamila vpuštění do prostoru příběhu jako dvě rakety ...

127/137 ... octla se již s mladíkem ...
... octla se již s mladým mužem ...

129/138 Nařídil si sice, že musí být na Růženu něžný ...
Nařídil si sice, že na ni musí být něžný ...

131/140 Konečně se přece jen k něčemu rozhodl.

Konečně se přece jen k něčemu odhodlal.

135/144 Znovu se ji pokusil obejmout a znovu byl odhozen.
Znovu se ji pokusil obejmout a znovu byl odmrštěn.

137/146 Držel ji stále za ruku a podíval se na nápis na tubě: „Prášky pro uklidnění! To je pro hysterické báby a ne pro vás, Růženko!“ Růžena se na něho dívala, cítila jeho pevný dotek jeho ruky na svém zápěstí a poslechla ho ...
Držel ji stále za ruku; cítila jeho pevný stisk a poslechla ho ...

137/146 ...vzal si židli od vedle a přisunul ji do volného čela stolu, takže teď seděl naproti všem, maje po pravici Růženu.
... přinesl si opodál stojící židli a přisunul ji do volného čela stolu, takže teď seděl naproti všem, maje po pravici Růženu.

149/140 Nebo svět, který je krásný ...
Neboť svět, který je krásný ...

145/152 Řekneš mu, že je vpředu špatná akustika ...
Řekneš mu, že vpředu je špatná akustika ...

146/154 ... to dnešní nenadálé setkání ve vinárně bylo pokušení, zkouška.
... jejich dnešní nenadálé setkání ve vinárně bylo pokušení, zkouška.

146/154 Tam jim nějak vysvětlí ...
Tam jim všechno vysvětlí ...

147/154 ...Škréta čněl jako veliký Budha bubnů ...
...Sláma čněl jako veliký Buddha bubnů ...

148/156 V té chvíli se protlačila pod pódium krásná mladá dáma ...
V té chvíli se protlačila pod pódium krásná mladá žena...

149/156 Protože všechno má svůj čas. A náš čas přišel dnes.
Protože všechno má svůj čas. A náš přítel přišel dnes.

149/157 ... je přece jen odkudsi řízeno ...
... je odkudsi řízeno ...

150/157 ... ale teprve dnes ho uviděla takové, jaké je opravdu ...
... ale teprve dnes je uviděla takové, jaké je opravdu ...

151/159 ... zápolil již mnoho hodin ...
... zápolil již několik hodin ...

154/161 ... eleganci i klidnou suverenost svého počínání.
... eleganci i klidnou suverenitu svého počínání.

155/162 Nerozuměl, co se děje.
Nechápal, co se děje.

156/163 ... chodby, který byly zakončeny velkými dveřmi do Bertlefova apartmá.
... chodby, která byla zakončena velkými dveřmi Bertlefova apartmá.

161/168 ... pak se vrací, otvírá skříň, vytahuje z ní příkrývku ...
... pak se vrací a otvírá skříň, vytahuje z ní příkrývku ...

162/168 Bertlef si k ní znovu přisedává ...
Bertlef si k ní znovu přisedá ...

167/174 Jakub přistoupil k oknu a otevřel ho.
Jakub přistoupil k oknu a otevřel je.

169/175 A zároveň mi vzal sám sebe.
A zároveň mi vzal sám sebe, mého Slámu.

171/ 177-8 To, co ho hnalo k ženám, byla touha po pomstě, byl to smutek a neuspokojenost anebo to byl
soucit a lítost ...
To, co ho hnalo k ženám, byla touha po pomstě, byl to smutek a neuspokojenost anebo soucit
a lítost ...

171/178 ... a kde užil mnoho rvaček a málo idyly.
... a kde užil mnoho svárů a málo idyly.

172/178 ... na němž jsou spalovány jeho minulé příběhy ...
... v němž jsou spalovány jeho minulé příběhy ...

172/178 ... a najednou v nich neviděl žádné vzkazy či obraz ohně ...
... a najednou v nich neviděl žádné vzkazy a významy (obraz ohně či spalování) ...

176/182 Stále se napomínal, že nesmí dělat žádné výtržnosti, ale cítil, že jeho sebeovládání se blíží
konci svých sil. (Po celý svůj život kolísal mezi výbušností a pokorou a marně hledal
vyrovnaný střed mezi oběma krajnostmi.)
Stále se napomínal, že nesmí dělat žádné výtržnosti, ale cítil, že jeho sebeovládání se blíží
konci svých sil.

177/183 Paní ukázala na dveře kanceláře ...
Paní ukázala na zavřené dveře ...

178/183 Tušil sice, že doktor Škréta mluví ...
Tušil sice, že Sláma mluví ...

182/187 Oblékala si na nahé tělo bílý plášť ...
Oblékla si na nahé tělo bílý plášť ...

183/189 Růžena si zhluboka nadechla a otevřela zásuvku svého stolku. Byla tam tuba s bleděmodrými
tabletkami. Vysypala si jednu na ruku a spolkla.
Růžena se zhluboka nadechla a pohlédla na stůl. Ležela tam kabelka s tubou s bleděmodrých
tablet. Vysypala si jednu na dlaň a spolkla.

187/192 Uprostřed rozhovoru.
Uprostřed hovoru.

189/193 Stál tu jak divoch tváří tvář ...
Stál tu jak divoch tváří v tvář ...

192/196 Nebyla to přece jen pouhá náhoda?
Nebyla to pouhá náhoda?

194/198 Klíma poděkoval doktoru Škrétovi a vracel se do svého pokoje v Richmondu. Kamila ho tam
čekala.
Klíma nemohl najít slova. Ukláněl se doktoru Slámu pln vděčnosti a mnohokrát mu tiskl ruku.
Kamila ho čekala v Richmondu.

199/203 Ve chvíli, kdy zjistil, že si chce dát dítě odebrat, stal se zoufalý. Ale uvědomte si, prosím, že
se sestra Růžena vracela od interrupční komise ...
Ve chvíli, kdy zjistil, že si chce dát dítě vzít, stal se zoufalý. Ale uvědomte si, prosím, že se
Růžena vracela od interrupční komise ...

- 203/207 A teď ho to najednou přepadlo ...
A teď ho smutek najednou přepadl ...
- 204/207 A znovu si vybavil bleděmodrou tabletku ...
A znovu si vybavil bleděmodrou tabletu ...
- 204/208 ... jsem chtěl spravedlnost pro Růženu získat od vás.
... jsem chtěl spravedlnost pro Růženu získat právě od vás.
- 209/212 Čeká nás nádherný weekend ...
Čeká nás nádherný víkend ...

Punctuation removed: pp.38, 40, 48, 50, 52, 67, 70, 73, 76, 77, 78, 81, 82, 83, 85, 87, 88, 90, 92, 94, 100, 103, 105, 107, 108, 114, 160, 207.

Punctuation added: pp.19, 20, 27, 62, 119, 122, 126, 131, 134, 139, 145, 149, 152, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 167, 179, 188, 191, 192, 197, 199, 200, 204, 205, 210, 211, 212.

Punctuation changed: pp.20, 22, 49, 109, 114, 130, 148.

[Other changes are made with regard to spelling, i.e. mne – mě, pp.52, 53, 83, 87, 95, 102, 114, 189, 208; s – z, pp.92, 109, 192; halo – hálo, p.188; ssání - sání and contractions, i.e. tam to – tamto, p.186 and kdoví to kdo ví, p.186]

APPENDIX THREE

DIFFERENCES BETWEEN THE 1979 AND 1997 EDITIONS OF VALČÍK NA ROZLOUČENOU:

[Page numbers from 1979 and 1997 editions]

DEN PRVNÍ

- 17/11 Mužů je zde mezi pacienty mnohem méně ...
Mužů je mezi pacienty mnohem méně ...
- 20/14 To se to báječně řekne ...
To se báječně řekne ...
- 20/14 Měly jeho přízrak v sále ...
Jeho přízrak byl s nimi v sále ...
- 21/15 Příhoda z jednadvaceti let ...
Ta příhoda z raného mládí ...
- 22/17 ... je třeba přimět dívku k potratu metodu přesvědčování.
... je třeba přimět dívku k potratu přesvědčováním.

- 22/17 Rýsovaly se tři základní možnosti ...
Rýsovaly se tři základní metody
- 22/17 První způsob se obracel ...
První se obracela ...
- 22/17 Námitka proti tomuto způsobu ...
Námitka proti první metodě ...
- 23/18 I proti tomuto způsobu byly námitky ...
I proti druhé metodě byly námitky ...
- 23/18 Konečně tu byla ještě třetí možnost ...
Konečně byla ještě třetí metoda ...
- 24/19 Všichni se nakonec shodli, že tento třetí způsob je pravděpodobně nejvhodnější ...
Všichni se nakonec shodli, že třetí metoda je pravděpodobně nejvhodnější ...
- 28/23 ... že obelhává-li svou ženu někdy, je to jen proto, že ji chce šetřit ...
... že obelhává-li někdy svou ženu, je to jen proto, že ji chce šetřit ...
- 29/24 ... paní Klímová ...
... Kamila ...
- 29/24 Paní Klímová si ovšem netroufala ...
Netroufala si ovšem ...
- 30/25 jakoby - jako by

DEN DRUHÝ

- 33/29 Po jeho obou stranách stály lázeňské budovy ...
Po obou stranách ho lemovaly lázeňské budovy ...
- 33/29 ... *Marxuv dum* ...
... Marxuv dum ...
- 33/29 ... plná štukových ozdob a s mozaikou nad vchodem.
... plná štukových ozdob a s mozaikou nad širokým vstupním schodištěm.
- 33/29 ... *Richmond* ...
... Richmond ...
- 36/32 Jakýkoli další styk s tou dívkou se mu protivil.
Jakýkoli další styk s tou dívkou se mu přičil.
- 37/33 Někdy si říkám, že ty ostatní ženy vyhledávám jen kvůli této pružině ...
Někdy si říkám, že vyhledávám ostatní ženy jen kvůli této pružině ...
- 38/34 ... jediná oáza v poušti těchto lázní se mu promění v písek.
... jediná oáza v poušti těchto lázní se pokryje pískem.
- 39/36 To bylo třetí téma, u něhož se zastavili. Když trumpetista vyložil svůj plán, Bertlef řekl ...
Když trumpetista vyložil svůj plán, Bertlef řekl ...
- 40/37 Ale jen co si vybavil v ostřejší živosti Růženinu podobu ...
Ale jen co si vybavil trochu zřetelněji Růženinu podobu ...
- 41/38 Přijímala od dvou příchozích pacientek lázeňské průkazy.

Přijímala od dvou přišedších pacientek lázeňské průkazy.

- 41/38 ... aby jim oznámila, že doba vyměřená pro koupel jim skončila.
... aby jim oznámila, že doba vyměřená pro koupel skončila.
- 41/38 Tam si dámy ulehly na prázdné postele ...
Tam si ulehly na prázdné postele ...
- 41/38-9 Závist: přijely sem od manželů, od milenců, ze světa, který se jí zdál kvést tisícem příležitostí
...
Závist: přijely sem od manželů, od milenců, ze světa tisíce příležitostí ...
- 42/39 Růžena navrhla největší lázeňskou vinárnu, která je otevřena po celý den.
Růžena navrhla největší lázeňskou vinárnu, otevřenou po celý den.
- 43/40 Ale ona neuměla nic říci a jen opakovala, že to bylo *jak sen*.
Ale ona neuměla nic říci a jen opakovala, že to bylo „jak sen”.
- 43/41 Řekl ženám v čekárně *moment prosím* ...
Řekl ženám v čekárně „moment prosím“...
- 43/41 Kdy vás tu zase uvidíme na koncertě?
Kdy vás tu zase uvidíme koncertovat?
- 44/41 ... protože tyto lázně mi přinášejí smůlu.
... protože vaše lázně mi přinášejí smůlu.
- 44/41 Především bych chtěl vědět, jestli v tom opravdu je.
Především bych chtěl vědět, jestli je opravdu v tom.
- 44/41 Nutil jsem ji, aby šla k lékařské prohlídce.
Nutil jsem ji, aby šla na lékařskou prohlídku.
- 44/42 ... jako by upustila svatý Graal!
... jako by upustila svatý Gral!
- 44/42 „Vy myslíte, že blondýny jsou jiné než brunety?” řekl Bertlef.
„Vy myslíte, že blondýny jsou jiné než brunety?” řekl Bertlef, který neměl valné mínění o Škrétových znalostech žen.
- 45/42 Nejde o pigmenty. Blondýna, zejména umělá, se bezděčně připodobňuje svým vlasům. Chce být věrna své barvě a dělá ze sebe křehkou bytost, panenku na hraní, vyžaduje si něhu i úsluhy, galantnost i alimenty, neumí si sama nic udělat, je navenek jemnost sama a uvnitř sprostota.
Nejde o pigmenty. Blondýna se bezděčně připodobňuje svým vlasům. Platí to ještě víc, když ta blondýna je nabarvená bruneta. Chce být věrna své barvě a dělá ze sebe křehkou bytost, panenku na hraní, vyžaduje si něhu i úsluhy, galantnost i alimenty, neumí si sama nic udělat, je navenek jemnost sama a uvnitř sprostota.
- 47/45 “Myslím taky, že si to zkusíte raději ve čtvrtek,” přimluvil se Bertlef. “Náš přítel by se dnes asi neuměl soustředit.”
„Myslím taky, že by bylo lépe počkat do čtvrtek,” přimluvil se Bertlef. “Náš přítel by se dnes asi nebyl s to soustředit.”
- 48/46 ... že pokojíku i svobody využívá méně šťastně i méně bohatě ...
... že pokojíku i svobody využívá méně šťastně i méně pestře ...
- 48/46 To jí přišlo nevhod, protože se chtěla soustředěně věnovat svému šatníku, česat se a pečlivě vybírat šaty, které si obleče.

To jí přišlo nevhod, protože se chtěla soustředěně věnovat svému šatníku, česat se a pečlivě vybírat co si obleče.

- 48/46 Společnost lékařů se posmívala starým pánům ...
Lékaři se posmívali starým pánům ...
- 51/49 ... a pocíťoval ji zejména v této chvíli soukromých starostí jako nevýhodu a přítěž.
... a pocíťoval ji v této chvíli soukromých starostí jako nevýhodu a přítěž.
- 51/50 Jeho obavy byly zbytečné.
Obavy byly zbytečné.
- 51/50 Růžena sice velice zaujalo, že měl trumpetista špatné měsíce ...
Růžena sice velice zaujalo, že trumpetista zažil špatné měsíce ...
- 53/51 ... řekl číšník a dodal ...
... řekl číšník a pak se obrátil ...
- 53/52 Myslíš, že my dva si nemáme nic jiného co říct?
Myslíš, že my dva si nemáme co jiného říct?
- 55/54 Holčička mu podala čtvrtku papíru a Klíma se chtěl podepsat co nejrychleji, jenomže holčička ani on neměli u sebe pero.
Dívka mu podala čtvrtku papíru a Klíma se chtěl podepsat co nejrychleji, jenomže ona ani on neměli u sebe pero.
- 55/54 "Nemáš pero?" zašeptal Růženě a opravdu to zašeptal, protože nechtěl, aby si holčička uvědomila, že Růženě tyká.
„Nemáš pero?“ zašeptal Růženě a opravdu to zašeptal, protože nechtěl, aby bylo slyšet, že jí tyká.
- 55/54 Ale Růžena zavrtěla hlavou a holčička se vrátila ...
Ale Růžena zavrtěla hlavou a dívka se vrátila ...
- 55/54 sporu: *ano, viděli jsme je, seděli proti sobě jako milenci, hladil ji po ruce a díval se jí zamilovaně do očí ...*
sporu, „ano, viděli jsme je, seděli proti sobě jako milenci, hladil ji po ruce a díval se jí zamilovaně do očí ...“
- 56/55 Polekal se toho, ba polekal se tentokrát sám sebe ...
Polekal se toho, ba polekal se sám sebe ...
- 57/56 Růžena to řekla jen ze skromnosti, ale trumpetista se hned lekl, že se dívčino *nepřeháníš to...*
Růžena to řekla jen ze skromnosti, ale trumpetista se hned lekl, že se „nepřeháníš to“ ...
- 58/57-8 ... jímž do dívky již vešly metráky knedlíků, brambor a polévek, zuby měly své malé plomby ...
... jímž do dívky už vstoupily metráky knedlíků, brambor a polévek, kde zuby měly své malé plomby ...
- 59/59 Viděla, že na její zavolání se věci dávají do pohybu, slavný trumpetista za ní odjíždí z hlavního města ...
Viděla, že na její zavolání se věci dávají do pohybu, slavný trumpetista za ní přijíždí z hlavního města ...
- 60/59 Opravdu zatím netoužil po dítěti.
Opravdu netoužil po dítěti.
- 60/60 ... ona opakovala své *ne, ne, já bych nemohla.*
... ona opakovala své „ne, ne, já bych nemohla“.

- 61/60 ... že pouhé *ne* nelze dlouho opakovat muži ...
 ... že pouhé „ne“ nelze dlouho opakovat muži ...
- 62/62 Bylo tam velkými neumělými písmeny nakresleno jeho jméno a pod tím menšími písmeny jméno Slámy a lékárníka. Plakát byl ručně nakreslen ...
 Bylo tam velkými neumělými písmeny nakresleno jeho jméno a pod tím menšími písmeny jméno Škréty a lékárníka klavíristy. Plakát byl vyroben ručně ...

DEN TŘETÍ

- 71/72 Ale jsou naproti tomu hrudní koše, které jsou v defensivě, které ustupují před světem a jsou jako svěrací kazajka, která se kolem člověka víc a víc utahuje, až ho jednou úplně zadusí.
 A jsou naproti tomu hrudní koše defenzivní, které ustupují před světem a jako svěrací kazajka se utahují kolem člověka víc a víc, až ho jednou zadusí.
- 72/73 ... moje pacientka, ta jak bydlí vedle vás ...
 ... moje pacientka, ta co bydlí vedle vás ...
- 74/75 A hned se té radosti podivila: Jak je možné ...
 A hned se té radosti podivila: jak je možné ...
- 74/75 V některých chvílích, třeba když před chvílí plavala v bazénu ...
 Někdy, třeba když před chvílí plavala v bazénu ...
- 74/75 ... a viděla se v šedém kostýmku.
 ... a viděla se v šedém kostýmu.
- 77/78 Olga vytáhla ze skříně dva hrnečky [...] Jakub si míchal kostku cukru ...
 Olga vytáhla ze skříně dva šálky [...] Jakub si míchal kávu ...
- 78/79 Přitom stačí, abychom je vyvedli z tohoto tichého území ...
 Přitom stačí, abychom je vyvedli z jejich tichého území ...
- 79/80-1 A najednou před sebou uviděli jednoho z těch, které považovali za odpovědné.
 A najednou před sebou uviděli jednoho z těch, kteří způsobili jejich neštěstí.
- 79/81 Nejnižší touha udupat bezbrannou obět.
 Nejnižší touha udupat bezbranného.
- 80/82 Obě kolegyně se nemohly dočkat, až se doví, jak dopadla včerejší Růženina schůzka ...
 Obě kolegyně se nemohly dočkat, až se dovědí, jak dopadla včerejší Růženina schůzka ...
- 80/82 Opil tě z rohlíku ...
 Opil tě rohlíkem ...
- 81/83 ... vytáhla tubičku s tabletkami ...
 ... vytáhla skleněnou tubu s tabletami ...
- 82/84 Ještě mi *tady* dělej scény ...
 Ještě tady mi dělej scény ...
- 85/88 Člověk musí mít aspoň jednu jistotu: Že zůstane pánem své smrti ...
 Člověk musí mít aspoň jednu jistotu: že zůstane pánem své smrti ...
- 87/89 ... ale já se necítím ničím vázána.
 ... ale já se k ní necítím ničím vázána.
- 89/92 Dveře autokaru se otevřely a ven vystoupil starý muž s rudou páskou na rukávu.
 Dveře autokaru se otevřely a vystoupil starý muž s rudou páskou na rukávu.

- 89/92 ... všichni měli v rukou dlouhá bidla ...
... všichni drželi v rukou dlouhá bidla ...
- 90/93 Růženin otec k němu napráhl bidlo, ale pejsek uhnul a přiběhl k chlapci ...
Růženin otec k němu napráhl bidlo, ale pejsek uhnul a utíkal k chlapci ...
- 91/94 Vypjala hrud' a chtěla kolem Jakuba projít ...
Vypjala hrud' a chtěla kolem něho projít ...
- 92/95 K Jakubovi se přiřítili přes silnici dva starci s bidly.
K Jakubovi se přiřítili z parku dva starci s bidly.
- 95/98 Sláma podrbal psa na šíji a aniž by se čemukoli divil, oslovil ho ...
Škréta podrbal psa na šíji, a aniž se čemukoli divil, oslovil ho ...
- 95/99 Komplikace je trochu v tom, že Bertlef je jen o sedm let starší než já.
Komplikace je trochu v tom, že Bertlef není o tolik starší, aby mohl být mým otcem.
- 96/100 Pak vytáhl z kapsy tubu a vyňal tabletku.
Pak vytáhl z kapsy tubu a vyňal tabletu.
- 98/102 ... ale že i mnohé proslulé milenky se nevyznačovaly tělesnou dokonalostí.
... ale že ani mnohé proslulé milenky se nevyznačovaly tělesnou dokonalostí.
- 99/103 Jen Iokasta zůstala stále zahalena, nikdo si s ní netroufá strhnout roucho.
Jen Iokasta zůstala stále zahalena, nikdo si netroufá z ní strhnout roucho.
- 99/103 Mám rád ženské tělo a štítím se představy, jak se z milovaného prsu stává pytlík na mléko.
Mám rád ženské tělo a protiví se mi představa, že se z milovaného prsu stává pytlík na mléko.
- 100/104 Anebo bych mu měl předat svůj vlastní myšlenkový svět ...
Anebo bych mu měl předat své myšlení ...
- 100/104 Člověk je znamenité stvoření a chci ho zopakovat.
Člověk je znamenité stvoření a má být zopakován.
- 102/106 Tento muž pochopil, že člověk neměl být stvořen.
Herodes pochopil, že člověk neměl být stvořen.
- 102/106 ... píše o tom Mojžíš v šesté kapitole Genesis: Vyhladím ze země člověka, kterého jsem stvořil, neboť líto mi, že jsem ho učinil.
... je o tom psáno v šesté kapitole Genesis: *Vyhladím ze země člověka, kterého jsem stvořil, neboť líto mi, že jsem ho učinil.*
- 104/109 Byla proto trochu zklamaná, když našla na dveřích vzkaz, že má za ním přijít do vedlejší místnosti.
Byla proto trochu zklamaná, když našla na dveřích vzkaz, že má za ním přijít do vedlejší místnosti, kde na ni čeká s Bertlefem a Škrétou.
- 104/109 ... a že jí proto úmyslně Bertlefovi nepředstavoval ...
... a že jí proto úmyslně Bertlefa nepředstavoval ...
- 105/109 ... jak v tomto zapadákově, kde v žádné hospodě nedostanete slušné večeri, se podařilo našemu příteli žít tak blahobytně.
... jak se v tomto zapadákově, kde v žádné hospodě nedostanete slušné jídlo, podařilo našemu příteli žít tak blahobytně.
- 106/111 ... co vyhrál po sobě tři Olympiády
... co vyhrál po sobě tři olympiady

- 106/111 Sláva o jeho rekordních cestách ...
Sláva jeho rekordních cest ...
- 106/111 Svatý Makarius přišel nepoznán do tabentského kláštera ...
Svatý Makarius se dostavil nepoznán do tabentského kláštera ...
- 106/111-2 ... jaké blaho naplnilo svatou Anežku Pařížskou, když se dověděla od galského obchodního poselství ...
... jaké blaho naplnilo Jenovéfu Pařížskou, když se dověděla od galských kupců ...
- 108/113 "Opuštěnému dítěti přestane chutnat."
„Opuštěnému dítěti přestane chutnat,“ pokračoval Škréta.
- 108/113 Věřte mi, že dodnes jako starý chlap bych dal nevím co za to, kdybych měl tatínka.
Věřte mi, že i dnes jako starý chlap bych dal nevímco za to, kdybych měl tatínka.
- 109/114 A také dítě ...
Také dítě ...
- 109/114 A Bertlef stojící nakloněn se stonkem jiřiny v ruce připomínal teď barokní sochy ...
A Bertlef stojící nakloněn se stonkem jiřiny v ruce připomínal barokní sochy ...
- 110/115 Kdo vlastně je ta holčička?
Kdo byla ta holčička?
- 111/117 Slyšels, jak jsem mluvil, že potřebuju otce.
Slyšels, jak jsem říkal, že potřebuju otce.
- 113/119 ... je velmi těžké donucovat lidi, aby sledovali v pohlavním obcování zájem potomstva.
... je velmi těžké donucovat lidi, aby se obírali při pohlavním obcování starostmi o potomstvo.

DEN CTVRTY

- 118/124 Hned včera ji napadlo, aby jela do lázní a přesvědčila se o existenci podezřelého koncertu ...
Hned včera ji napadlo, že odejde do lázní, aby ověřila existenci podezřelého koncertu ...
- 118/124 Ale žárlivost v ní běžela jak roztočený motor a ona nemohla nakonec udělat nic jiného než zvednout sluchátko telefonu. Pro omluvu si řekla, že volá na nádraží bez přesného úmyslu ...
Žárlivost v ní však běžela jak roztočený motor a ona nemohla nakonec udělat nic jiného, než zvednout sluchátko telefonu a vytočit číslo nádražních informací. Pro omluvu si řekla, že tam volá bez přesného úmyslu ...
- 119/125 Vážili si, že žena slavného hudebníka umí být skromná a kamarádká.
Líbilo se jim, že žena slavného hudebníka umí být skromná a kamarádká.
- 119/126 ... a pokusila se učinit několik temp.
... a pokusila se o několik temp.
- 119/126 Ženy seděly podél okrajů nádrže jak veliké záby.
Ženy dřepěly ve vodě podél stěn bazénu jak veliké záby.
- 120/126 Sedla se tedy pokořeně mezi ně ...
Ponořila se tedy pokořeně mezi ně ...
- 122/129 Za posledními nízkými domky městečka se tyčilo několik mnohoposchod'ových činžáků
Za posledními nízkými domy lázeňského městečka se tyčil mnohoposchod'ový činžák.
- 122/129 Ještě před rokem tu nebyly a Jakubovi připadaly ohavné. Stály v zelené krajině jak smetáky v květináči.

Ještě před rokem tu nebyl a Jakubovi připadal ohavný. Stál v zelené krajině jak smeták v květináči.

123/130 To se však už ozvalo *Bobši!* ...

To se však už ozvalo „Bobši!“ ...

124/131 ... jeho žena přivedla za ruku dvouletého chlapečka ...

... jeho žena se vzdálila, aby přivedla za ruku dvouletého chlapečka ...

124/131 ... přivedl ti Bobeška.

... dovezl ti Bobeška.

124/131 Venku svítlo slunce a žlutnoucí listí se sklánělo mírumilovně do okna.

Venku svítlo slunce a žlutnoucí listí se sklánělo pokojně do okna.

124/131 ... a že i jejich dítě nepochází od lidského otce, ale od Boha – Slámy.

... a že ani jejich dítě nepochází od lidského otce, ale od Boha – Škréty.

128/135 ... bohužel právě tam si usedával mladík asi třicetiletý.

... bohužel právě tam si usedával muž asi třicetiletý.

128/135 ... zato ho upoutal pohled na mladíka ...

... zato ho upoutal pohled na muže ...

129/137 ... co si vypráví s mladíkem.

... co si s mužem vypráví.

129/137 Na mladíkovi bylo brzy patrné, že se dověděl tíživou zprávu.

Na muži bylo brzy patrné, že se dověděl tíživou zprávu.

129/137 ... že mladík je na straně života a ona ne straně smrti. Mladík chce zachránit něčí život ...

... že muž je na straně života a ona ne straně smrti. Muž chce zachránit něčí život ...

129/137 Tvář pod žlutými vlasy se zarputile dívala do svých dálek vyhýbajíc se mladíkovu pohledu.

Tvář pod žlutými vlasy se zarputile dívala do svých dálek vyhýbajíc se mužovu pohledu.

130/137 ... jako pomocníci katů.

... jako *pomocníci katů*.

131/ Nebot' Růžena si nebyla zpočátku (tedy před několika týdny) tak zcela jista ...

138-9 Nebot' Růžena si nebyla zpočátku tak zcela jista ...

131/139 To bylo ovšem jen zpočátku ...

To bylo ovšem zpočátku ...

132/140 ... Dědička politických štvanic a Nadbíhačka katů?

... Dědička politických štvanic a Pomocnice katů?

132/141 Sáhl do kapsy, vytáhl smotaný papírek a rozbalil ho.

Vytáhl smotaný papírek a rozbalil ho.

136/144 Olga stále mluvila plna rozhořčení ...

Olga stále mluvila ...

136/145 Cožpak smí Olga vědět, že je Jakub vrah?

Cožpak smí Olga pochopit, že je Jakub vrah?

137/146 *Tak jako posledně* ...

„Tak jako posledně“...

- 138/147 ... bez jakéhokoli zájmu těla.
... bez jakéhokoli tělesného zájmu.
- 139/147 ... neboť tato touha ...
... neboť ta touha ...
- 141/150 Když doktor Sláma sedící na pódiu za svými bubny uviděl ve dveřích sálu Jakuba, hned na něho kýval.
Když doktor Škréta sedící na pódiu za svými bubny uviděl ve dveřích sálu Jakuba, pozvedl paličku na pozdrav.
- 141/150 Mohla by být v této chvíli ...
Mohla být v této chvíli ...
- 141/150 Pak se však napomenul.
Pak se napomenul.
- 142/151 ... a že na něho nemusí alespoň chvíli myslit.
... a že na něho nemusí alespoň na chvíli myslit.
- 143/153 Dívá se na mužskou dlaň, která přikrývá dívčí prso ...
Dívá se na ruku, která přikrývá prso ...
- 148/158 Chutnejte je ...
Ochutnejte je ...
- 149/159 *Děrou tvého pláště vidím tvou ješitnost. I vaše špína ...*
„Děrou tvého pláště vidím tvou ješitnost.“ Vaše špína ...
- 150/160 A Bertlef pozvedl sklenku: „Na Růženku!“ A hostinský zvedl sklenku ...
Bertlef držel pozvednutou sklenku: „Na Růženu!“ I hostinský zvedl sklenku ...
- 152/163 ... která má v taštičce jed.
... která má v kabelce jed.
- 154/165 ... zdravotní sestra řekla *promiňte* ...
... zdravotní sestra řekla „promiňte“ ...
- 154/165 ... aby Jakuba zachránil ...
... aby spasil Jakubovo svědomí ...
- 155/166 ... který se mu toho večera stal bůhvíproč milý a blízký.
... který se mu toho večera stal milý a blízký.
- 156/167 *Opakovat!*
„Opakovat!“
- 157/168 Bezvýchodnost její situace stala se dnes již opravdu tak nesnesitelná, že se muselo něco stát.
Bezvýchodnost její situace se dnes stala opravdu tak nesnesitelná, že něco muselo přijít.
- 157/168 Slovo *rád* zaznělo docela tiše ...
Slovo „rád“ zaznělo docela tiše ...
- 159/171 Na tváři usilovný smích a uvnitř sebe úzkost měla Kamila ...
Na tváři usilovný smích v srdci úzkost měla Kamila ...
- 159/171 ... ale Kamila pochopila ...
... a Kamila pochopila ...
- 160/172 ... a to byl pro ni pohled snad ještě trýznivější.

... a to byl pro ni pohled ještě trýznivější.

162/174 Sledoval je až k Richmondu, kde Klíma s neznámou ženou vešli dovintř.
Sledoval je až k Richmondu, v jehož dveřích oba zmizeli.

163/175 ... bude takto přecházet až do příštího dne, až do začátku další kapitoly.
... bude takto přecházet až do rána příštího dne.

163/175 ... a pak po červeném plyšovém koberci až na konec chodby ...
... a pak po červeném plyšovém koberci chodbou ...

166/179 ... že vymezoval *vládě slizu* jen omezené hodiny svého života.
... že vymezoval *vládě slizu* jen omezené hodiny svého života.

166/179 Řekl si, že ta žena, která se mu otvírá, je bytost, které věnuje jedinou čistou lásku svého života
...
Řekl si, že ta žena, která se mu otvírá, je jediná v jeho životě, k níž ho poutá čistý a nezištný cit ...

168/180 Kde jsou její křečovitě zloby, její uražené mlčení, do něhož se dnes od rána uzavřela jako do krunýře?
Kde jsou její křečovitě zloby, její uražené mlčení, do něhož se dnes od rána uzavřela?

168/181 Ano, Bertlefovi je padesátník, dokonce poněkud břichatý, ale Růženě to nevadí.
Ano, Bertlefovi je šedesát, snad pětadesát, ale Růženě to nevadí.

168/181 Ví teď náhle v jeho přítomnosti, že bude ještě dlouho mladá, nemusí na nic spěchat a nemá se co bát času.
Víte teď náhle v jeho přítomnosti, že bude ještě dlouho mladá a nemusí na nic spěchat

DEN PÁTÝ

172/187 Když se rozhodla, že je těhotná s Klímou, nevymazala takto Františka ze svého života;
naopak: právě František ji pohnul k tomuto rozhodnutí.
Když se rozhodla, že je těhotná s Klímou, nevymazala tím Františka ze svého života; naopak:
František zůstal trvalým důvodem toho rozhodnutí.

173/187 ... že je možno se nechat převést moudrým a zralým mužem z tohoto zakletého území ...
... že je možno se nechat vyvést moudrým a zralým mužem z tohoto zakletého území ...

176/190 ... některé se zase vracely do chodby a usedaly do křesel podél stěn ...
... některé se zase vracely a usedaly na židle podél stěn ...

176/190 Potom se z jedněch dveří vynořila tlustá žena ...
Potom se z jedněch dveří vynořila kyprá žena ...

176/191 Když ji uviděl do tváře, užasl nad její krásou.
Když k němu obrátila tvář, užasl nad její krásou.

177/192 Tato žena se mu přišla ukázat jako odepření.
Ta žena se mu přišla ukázat jako odepření.

177/192 To, co ho hnalo k ženám, byla touha po pomstě, byl to smutek ...
To, co ho hnalo k ženám, byla touha po pomstě, smutek ...

179/194 ... a slibuje jí za to tisíce radostí: *v čí náruči chceš zemřít* ...
... a slibuje jí za to tisíce radostí: *V čí náruči chceš zemřít* ...

182/198 ... mohl omezit podezření jen na dvě chodby ...
... mohl omezit podezření na pouhé dvě chodby ...

- 182/198 Na jedné straně byly kanceláře, na druhé chodbě gynekologické oddělení. Prošel nejdříve první chodbou (byla liduprázdná) a do druhé pak vešel s nepříjemným pocitem, že je tam mužům vstup zakázán.
Prošel nejdříve první, kde byly kanceláře (byla liduprázdná), a do druhé (kde bylo gynekologické oddělení) vešel s nepříjemným pocitem, že je tam mužům vstup zakázán.
- 183/199 ... že tato komise není na to, aby podporovala potraty ...
... že naše komise není na to, aby podporovala potraty ...
- 183/199 Kdybych měl tu moc, tak bych potraty zakázal.
Kdyby to bylo v mé moci, tak bych potraty zakázal.
- 187/203 Nepříjemnost s Františkem ji zároveň rozrušila i podivně uklidňovala.
Nepříjemnost s Františkem ji rozrušila i podivně uklidňovala.
- 187/203 U stolku u dveří seděla pětaticátnice.
U stolku vedle dveří seděla pětaticátnice.
- 188/204 To způsobil ten chlap!
Za tím je ten chlap!
- 188/204 To je stejně všechno podvod a protekce!
To všechno je podvod a protekce!
- 188/205 Já už nevím, co mám dělat s tím chlapem!
Já už nevím, co mám s tím chlapem dělat!
- 189/206 ... a s vystrčenými zadky se nahýbaly k zemi.
... a s vystrčenými zadky se skláněly k zemi.
- 190/206 ... protože smrt tu byla přítomna ...
... protože smrt byla tu ...
- 190/206 Objal Růženu a líbal ji na tvář.
Objímal Růženu a líbal ji.
- 190/207 Ale Olga věděla ...
Ale věděla ...
- 190/207 ... se vracel z polikliniky do své ordinace.
... se vracel z polikliniky do své ordinace v Marxově domě.
- 191/207 Za půl roku potom šel na smrt sám, kdežto já jsem měl štěstí a unikl jsem tomu.
Za půl roku potom šel na smrt sám, kdežto já jsem měl štěstí a unikl jsem.
- 191/208 Uvěřil, že jsem nepřítel revoluce. Všichni to začali říkat a on jim uvěřil.
Byl jsem pro něho nepřítel revoluce. Všichni mu to říkali a on jim uvěřil.
- 191/208 Dokázal, že ideály pro něho znamenají víc než kamarádství.
Dokázal, že ideály pro něho znamenají víc než přátelství.
- 192/209 Tělo mrtvé Růženy leželo v malé místnosti určené jinak pro noční služby lékařů.
Tělo mrtvé Růženy leželo v malé místnosti určené pro noční služby lékařů.
- 193/210 Alkaloid je rostlinný jed. Jak to získala, vám těžko můžu říct.
To je těžko říct.
- 194/211 Slyšel jen Růženina slova *doženeš mě k sebevraždě, určitě mě doženeš k sebevraždě ...*
Slyšel jen Růženina slova "doženeš mě k sebevraždě, určitě mě doženeš k sebevraždě" ...

- 195/212 Věděl, že k hranicím trvá cesta asi čtyři hodiny a nechtěl spěchat. Vědomí, že tudy jede naposledy, mu tuto krajinu činilo vzácnou a neobvyklou.
Mířil k hranicím a nechtělo se mu spěchat. Vědomí, že tudy jede naposledy, činilo mu krajinu vzácnou a neobvyklou.
- 196/213 Ale jsou tu i rozdíly ...
Ale jsou tu rozdíly ...
- 196/213 Jakub se spíš děsí toho, že si to právo kdekdo osobuje. Jakub žil ve světě, kde se lidské životy obětovaly ve prospěch abstraktních myšlenek. Jakub znal tváře těch lidí a věděl, že nejsou zlé, nýbrž rozšafné, hořící spravedlivým ohněm nebo zářící bodrou lidovostí, jindy tváře drze nevinné anebo smutně zbabělé ...
Jakub žil ve světě, kde lidé obětovali životy jiných pro abstraktní myšlenky. Jakub znal tváře těch lidí, tváře drze nevinné anebo smutně zbabělé ...
- 197/214 Kdežto Jakub, který je hluboce přesvědčen, že člověk nemá právo obětovat životy jiných, výčitky svědomí necítí. A přitom zdravotní sestra, které dal jed, byla jistě příjemnější bytostí než Razkolnikovova lichvářka.
Kdežto Jakub, který je hluboce přesvědčen, že člověk nemá právo obětovat životy jiných, výčitky svědomí necítí.
- 197-8/ *Dokud mi to nevezmou, pořád si to ještě můžu rozmyslet ...*
215 „Dokud mi to nevezmou, pořád si to ještě můžu rozmyslet,“ ...
- 200/217 Nejen stesk po tomto muži, ale po ztracené příležitosti. A nejenom po této konkrétní příležitosti ...
Nejen stesk po tom muži, ale po ztracené příležitosti. A nejenom po té konkrétní příležitosti ...
- 200/218 Držela volant, cítila se být sebevědomou a krásnou ženou ...
Držela volant, cítila se být sebevědomou a krásnou ...
- 200/218 A byl-li ten strach zpočátku úzkostnou formou lásky ...
A dá-li se říct, že ten strach byl zpočátku úzkostnou formou lásky ...
- 200/218 Nezůstal jí nakonec už jen strach sám ...
Nezůstal Kamile nakonec už jen strach sám ...
- 201/219 “... Nic víc nevíme a obávám se, že se nic víc už ani nedovíme.”
“... Nic víc nevíme a obávám se, že se nic víc už ani nedovíme,” řekl inspektor.
- 203/221 Jací jsou podezřelí.
Kdo jsou podezřelí.
- 204/222 Proberme ale další podezřelé.
Proberme další podezřelé.
- 206/224 Je jedním z podivných tajemství života ...
Patří k tajemným zákonům života ...
- 206/224 Vystoupil z auta a šel vesnickou ulicí.
Vystoupil z auta a dal se neznámou ulicí.
- 208/227 ... jsem chtěl spravedlnost pro Růženu získat právě od vás.
... jsem chtěl spravedlnost pro Růženu získat od policie
- 209/227 Například kamarádství ...
Například přátelství ...

209/227 Jakou barvu měly tablety v tubičce, co měla Růžena?

Jakou barvu měly tablety v tubě, co měla Růžena?

210/229 Byla by o patnáct let mladší než její syn.

Byla by mnohem mladší než její syn.

PUNCTUATION ADDED: pp. 17, 24, 25, 32, 35, 38, 39, 42, 50, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 68, 74, 75, 78, 79, 82, 92, 95, 96, 97, 102, 104, 105, 107, 108, 109, 113, 115, 116, 118, 124, 125, 128, 130, 134, 137, 139, 146, 149, 150, 155, 159, 161, 164, 165, 167, 171, 172, **175**, 178, 181, 187, 189, 191, 192, 193, 196, 197, 199, 200, 202, 206, 207, 208, 211, 212, 213, **214**, 217, 218, 221, 222, 223, 224, 227

PUNCTUATION ALTERED: pp. 11, 113, 114, 155, 165, 195.

[Other lexical changes are made with regard to a change in spelling, i.e. mne – mě, pp. 33, 39, 84, 85, 86, 88, 99, 102, 117, 118, 207, 229; s – z, pp. 63, 98, 103, 173; and contractions, i.e. v zápětí – vzápětí, p. 40; před tím – předtím, pp. 22, 44, 83, 155, 220; při tom – přitom, p. 54; na půl – napůl, p. 74; při čemž – přičemž, p. 222. Also jakoby - jako by, p. 111]

Word Count

Main body	78, 224
References	24, 065
Appendices	25, 944